

VANTAAN KAUPUNKI
TALOUSSUUNNITELMAN
LAADINTAOHJE 2026-2029
KAUPUNGINHALLITUS 2.6.2025

Sisällys

1	Taloussuunnitelman 2026–2029 valmistelun lähtökohdat	1
1.1	Taloussuunnitelman lähtökohdat	1
1.2	Vantaan toimielinrakenne ja organisaatio 1.1.2025 alkaen	1
1.3	Toimintaympäristön muutokset	5
1.3.1	Väestöennuste	5
1.3.2	Yleiset talousnäkymät	5
1.3.3	Kuntatalouden kehitys	6
1.4	Taloussuunnitelman laadintaa ohjaavia periaatteita	8
1.4.1	Taloussuunnitelman laadinnan lähtökohdat	8
1.4.2	Taloussuunnitelman laadintaa sekä seurantaa koskeva lainsäädäntö	9
1.4.3	Toimintaa kuvaavien tietojen avaaminen julkisiksi	10
1.4.4	Ilmiöpohjainen ja osallistuva budjetointi	10
1.5	Riskienhallinta	11
2	Kaupunkistrategian 2026–2029 valmistelu ja toteuttaminen	13
2.1	Strategiatyön malli ja valmisteluprosessi	13
2.1.1	Raportointi ja seuranta	14
2.1.2	Strategiaa toteuttavat ohjelmat	14
2.2	Sitovat tavoitteet	14
2.3	Toimialojen tavoitteet	14
2.4	Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	15
3	Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laadintaohje 2026–2029	16
3.1	Yleistä	16
3.2	Henkilöstösuunnitelman lähtökohdat 2026	16
3.2.1	Toimenpiteet vakanssin vapautuessa – ennen täyttöluvan hakemista ja rekrytointia	17
3.3	Henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelman laatiminen	17
3.4	Suunnitelmien kokoaminen, käsittely ja aikataulu	18
3.5	Suunnitelmien seuranta	18
4	Taloussuunnittelun tehtävät ja periaatteet	19
4.1	Taloussuunnittelun tehtävät	19
4.2	Taloussuunnittelun periaatteet	19
4.3	Yhteenveto toimialojen käyttötalousosan sisällöstä	21
4.3.1	Talousarvion tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	21
4.3.2	Käyttötalouden budjetointiohjeet	21
4.3.3	Sisäinen vuokra ja toimitilojen tarkistaminen	24
4.3.4	Projektien budjetointi ja seuranta	25
4.3.5	Suunnitelman mukaiset poistot	25
4.3.6	Arvonlisävero	26
4.3.7	Taloussuunnitelmavuosien 2027–2029 budjetointi	26

4.3.8	Toimialojen taloussuunnitelmien tarkistaminen	26
4.4	Investoinnit	27
4.4.1	Investointiosan hankeryhmät	27
4.4.2	Toimitilainvestointien valmistelu	28
4.5	ICT-investointien ja tietohallinnon käyttötalouden talousarvion valmistelu	29
4.5.1	ICT-investoinnit	29
4.5.2	ICT-käyttötalous	29
4.5.3	Tukea valmisteluun ICT-asiakkuus- / kehitys- / palvelupäälliköiltä	30
5	Konserni kunnan talousarviossa	31
5.1	Konsernin vastuut ja veloitteet	31
5.2	Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet	32
6	Budjetointijärjestelmä	33
6.1	Järjestelmän rakenne	33
6.1.1	Talousarvion laadinta SAP-järjestelmässä	33
6.1.2	Henkilöstömenosuunnittelun tiedot	34
6.2	Suunnitteluhierarkian ylläpito	34
7	Liitteet	35

Lisätietoja:

- Taloussuunnitelma: Päivi Kandolin 040 626 7613 ja Teija Oras 050 314 5084
- Kaupunkistrategia: Vesa Kokkonen 050 318 1582, Antti Torkkeli 050 318 1586 ja Anu Salmela 040 187 3404
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma: Tiina Harju-Kukkula 040 358 1764
- Sisäisen vuokran budjetointi: Kts. luku 4.2.3
- Käyttäjäpalvelujen (ateria-, siivous-, vahtimestari- ja turvallisuuspalvelut) budjetointi: Sirpa Viinikari-Kauria 043 826 6495
- Toimitilainvestoinnit sekä investointien käyttötalousvaikutukset: Petri Kokkonen 043 826 8086
- Tietojärjestelmähankkeet: Jarkko Karjalainen 043 825 6305
- SAP budjetointijärjestelmä: Teija Oras 050 314 5084

1 Taloussuunnitelman 2026–2029 valmistelun lähtökohdat

1.1 Taloussuunnitelman lähtökohdat

Koko 2020-luku on ollut julkisen ja kuntatalouden kannalta poikkeuksellista aikaa. Korona ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa aiheuttivat työttömyys- ja lomautusaallon ja korot sekä inflaatio kääntyivät jyrkkään nousuun. Erityisesti asuntorakentaminen pysähtyi lähes kokonaan ja on edelleen hyvin hiljaista. Korkotaso on sittemmin kääntynyt laskuun, mutta julkisen talouden heikko tilanne jatkuu edelleen ja vaikka ennustelaitokset povaavatkin kasvua, niin se ei ole nopeaa eikä jyrkkää. Lisäksi maailman taloustilanne mm. USA:n ailahtelevan politiikan vuoksi aiheuttaa suurta epävarmuutta, mikä onkin oikea sana kuvaamaan talouden tilannetta.

Vuoden 2025 alussa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirrettiin pysyvästi kuntien hoidettavaksi. Uudistuksen yhteydessä rahoitus ja resurssit eivät siirtyneet täysimääräisesti kunnille. Kuntatalouteen on valmisteilla myös muita merkittäviä uudistuksia mm. kiinteistöverouudistus ja jo pitkällä oleva rahoitusuudistus, jonka on määrä astua voimaan vuoden 2027 alussa. Rahoitusuudistuksen lopullisia vaikutuksia valtionosuustuloihin ei vielä tiedetä.

Vuoden 2024 tilinpäätösarvioiden perusteella kuntatalous heikkeni, vaikka useat kunnat toteuttivat talouden tasapainottamisohjelmia. Kuntien taloudessa näkyy myös eriytymistä ja kolme yli 100 000 asukkaan kuntaa teki negatiivisen tuloksen Vantaan tuloksen ollessa näistä ylivoimaisesti heikoin. Vantaan vuoden 2024 tilinpäätös oli -61,3 milj. euroa alijäämäinen. Myös vuoden 2025 talousarvio on lähes -50 milj. euroa alijäämäinen ja ennusteiden mukaan alijäämä tulee olemaan lähes -60 milj. euroa. Kuntakentällä kuluvan vuoden tilanne on vielä viime vuotta huomattavasti haastavampi. Rakentamisen saralla on edelleen kovin hiljaista ja työttömyysluvut ovat ennätyskorkealla. Nämä ovat yksittäisiä asioita, jotka heikentävät Vantaan kaupungin tulopohjaa ja pitävät menot korkealla kasvavan palvelutarpeen lisäksi. Vantaan talouden tasapainottaminen on siis edessä ja siksi kaupungissa on käynnistetty menojen ja tulojen rakennetarkastelu.

Taloussuunnitelmaan 2026–2029 vaikuttaa keskeisesti valmisteilla oleva valtuustokauden 2026–2029 strategia, kaupungin menojen ja tulojen rakennetarkastelu ja sen tuomat toimenpiteet sekä valtuustosopimus. Verotulojen ja valtionosuuksien arviot tarkentuvat vuoden edessä ja myös niillä on suuri merkitys kaupungin talouden tasapainottamistarpeen suuruuteen.

1.2 Vantaan toimielinrakenne ja organisaatio 1.1.2025 alkaen

Talouden vuosikello 2025

Taloussuunnitelman laadinnan keskeisimpiä päivämääriä

Maaliskuu	Pvm
Kaupunginvaltuuston iltakoulu; toimintaympäristöanalyysit toimialoittain	13.3.2025
Hankejoto III	13.3.2025
Kaupunginvaltuuston seminaari (2 päivää)	20.-21.3.2025
Huhtikuu	
Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun workshop II	3.4.2025
Toimialojen kehysneuvottelut, meno- ja tulorakennetarkastelu	
Konsernijohto ja elinvoima	9.4.2025
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala	9.4.2025
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala	15.4.2025
Kaupunkiympäristön toimiala	17.4.2025
Kaupunginvaltuuston lähetekeskustelu	28.4.2025
Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun workshop III	29.4.2025
Toukokuu	
Hankejoto IV	8.5.2025
Kaupunginhallituksen kehysinfo	12.5.2025
TS-laadintaohjeet kaupunginhallituksessa	12.5.2025
Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun workshop IV	28.5.2025
Toimialatasoinen riskienhallintasuunnitelma	30.5.2025
Kesäkuu	
Kaupunginhallitus; kehyspäättös	2.6.2025
Hankejoto V	12.6.2025
Kaupunginvaltuusto; kh:n kehyspäättös tiedoksi	16.6.2025
Elokuu	
Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun workshop V	14.8.2025
Hankejoto VI	21.8.2025
Toimialojen budjettineuvottelut, meno- ja tulorakennetarkastelu	
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala	12.8.2025
Kaupunkiympäristön toimiala	18.8.2025
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala	20.8.2025
Konsernijohto ja elinvoima	21.8.2025
Kaupunginvaltuuston koulutus 1 pv + seminaari 1 pv	28.-29.8.2025
Syyskuu	
Hankejoto VII	4.9.2025
Lautakuntakäsittelyt, viikko 37 - 38	
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta	15.9.2025
Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta	15.9.2025
Kaupunkiympäristölautakunta	16.9.2025
Kaupunkilalautakunta	17.9.2025
Toimielimen talousarvioesityksen materiaalit talousohjaukseen	Ennen Itk käsittelyä
Kaupunginvaltuuston iltakoulu; yhtiöesittelyt	18.9.2025
Kaupunginjohtajan tasapainotettu TS esitys (YTR, lehdistö, TS-info 1)	29.9.2025
Lokakuu	
TS-info 2; toimialojen TS-esitykset, investointiesittelyt	2.10.2025
Valtuustoryhmät palauttavat talousarviota koskevat selvityspyynnöt	8.10.2025
Hankejoto VIII	9.10.2025

Toimialojen vastaukset selvityspyyntöihin julkaistaan Extranetissä	15.10.2025
Valtuustoryhmät palauttavat muutosesitykset talousarvioon (korilista)	21.10.2025
Muutoslista toimitetaan toimialoille kommentointia varten	22.10.2025
Kommentit korilistan muutosesityksistä toimialoilta talousohjaukseen	27.10.2025
Kommentoidun muutoslistan läpikäynti kh:n pj, kj, talous- ja strategiajohtaja	31.10.2025

Marraskuu

Koonti muutosesityksistä lähetetään neuvottelijoille (korilista)	29. ja 31.10.2025
Valtuustoryhmät palauttavat muutosesityslistan liikennevaloilla	2.11.2025
Valtuustoryhmien välinen TS-neuvottelu	3.11.2025
Kaupunginhallituksen TS 2026-2029 esitys	4.11.2025
Hankejoto IX	13.11.2025
Kaupunginvaltuusto; TS 2026-2029 päätös, veroprosenttipäätös	17.11.2025
Toimialatasoinen riskienhallintasuunnitelma ja arvio riskienhallinnan onnistumisesta	28.11.2025

Joulukuu

Käyttösuunnitelmat ja työohjelmat 2025 käsitelty lautakunnissa	31.12.2025
--	------------

Tammikuu

Käyttösuunnitelmat 2025 tiedoksi kaupunginhallituksessa	1/2026
---	--------

1.3 Toimintaympäristön muutokset

1.3.1 Väestöennuste

Väestöennuste laaditaan vuosittain. Sitä tehtäessä otetaan huomioon edellisten vuosien väestökehitys ja arvioidaan tulevan kehityksen suuntaa. Viimeisin, vuonna 2024 laadittu ennuste ulottuu koko kaupungin tasolla vuoteen 2050 ja kaupunginosatasolla vuoteen 2033. Uusi väestöennuste tehdään sen jälkeen, kun Kaupunkiympäristön toimiala on valmistellut vuoden 2025 asuntorakentamisennusteen ja kaikki vuotta 2024 koskevat väestörakenne- ja väestömuutostiedot on saatu Tilastokeskuksesta.

Väestöennuste antaa kehitysnäkymän, jonka avulla toimialat voivat mitoittaa palvelunsa ja niiden vaatimat kustannukset kaupungin taloussuunnitelmassa ja varautua myös suunnitelmaa pidemmällä aikavälillä väestörakenteessa ja -määrässä tapahtuvien muutosten edellyttämiin kustannusmuutoksiin. Väestöennusteen keskeisimmät taulukot ovat käytettävissä heinäkuussa ja ne julkaistaan elo-syyskuussa osoitteessa:

<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/tietoa-vantaasta/tilastot-ja-tutkimukset/vantaan-vaestoennusteet>

Vuoden 2026 talousarviota ja vuosien 2026–2029 taloussuunnitelmaa laadittaessa otetaan lisäksi huomioon kunnassa asuvan ruotsinkielisen väestön määrä ja ikärakenteen kehitys siten kuin se on ennustettu vuonna 2024 laaditussa Vantaan ruotsinkielisen väestön ennusteessa. Ruotsinkielisen väestön ennuste lasketaan kolmen vuoden välein. Samoin huomioidaan vieraskielisen väestön määrän, ikärakenteen ja kieliryhmien kehitys siten kuin se on ennustettu "Uudenmaan maakunnan vieraskielisen väestön ennuste vuosille 2022–2040" -raportissa. Ruotsinkielisen ja vieraskielisen väestön valmistuneet ennusteet ovat käytettävissä osoitteissa:

<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/tietoa-vantaasta/tilastot-ja-tutkimukset/vantaan-vaestoennusteet/vantaan-ruotsinkielisen-vaeston-ennuste>

<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/tietoa-vantaasta/tilastot-ja-tutkimukset/vantaan-vaestoennuste/vieraskielisen-vaeston-ennuste>

1.3.2 Yleiset talousnäkymät

Viime vuosien talouskasvu on Suomessa ollut heikkoa. Globaalit kriisit, kuten korona sekä Venäjän hyökkäyssota nostivat inflaation korkealle tasolle, jonka vuoksi ohjauskorkoja nostettiin nopeasti vuosina 2022–2023. Korkea korkotaso vaimensi investointimääriä ja asuntojen kysyntää sekä leikkasi yksityistä kulutusta. Näiden lisäksi mm. lomautukset ja kasvaneet työttömyysluvut vaikuttivat kuluttajien luottamukseen ja kotimaiseen kysyntään, jonka palautuminen on ollut hidasta. Nyt sekä inflaatio että korkotaso ovat laskeneet, mutta kansainvälinen epävarmuus on poikkeuksellisen suurta erityisesti Yhdysvaltojen asettaminen tullien vuoksi. Korkeimpien tullien käyttöönottoa on alkuvuoden aikana lykätty Kiinaa lukuun ottamatta, mutta niiden voimaantulo on yhä mahdollista. Jos tullit jäävät korkealle tasolle pidemmäksi aikaa ja niihin joudutaan vastaamaan vastatulleilla, on riskinä talouskehityksen jääminen ennusteita heikommalle tasolle.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomen talouskasvu on varovaisen positiivinen. Vuonna 2024 bruttokansantuote supistui 0,1 prosenttia, mutta sen ennustetaan kasvavan 1,3

prosenttia vuonna 2025 ja noin 1,5 prosenttia vuosina 2026–2029. Myös Valtiovarainministeriön ennusteessa todetaan kasvuun liittyvän merkittäviä riskejä ja epävarmuustekijöitä, jotka voivat vaikuttaa ennustettuun kasvuun ja julkisen talouden tasapainoon.

Erityisesti asuntorakentaminen on ollut kuluttajien heikon kysynnän vuoksi lähes täysin pysähdyksissä. Jossain vaiheessa rakentaminen kuitenkin elpyy, jonka lisäksi energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja. Suomen investointien ennakoidaan siten kehittyvän positiivisesti lähivuosina. Suomen Pankin ennusteen mukaan investointien kasvu on 1,1 prosenttia vuodelle 2025 ja 1,8 prosenttia vuodelle 2026.

Työllisyystilanne on heikko ja se reagoi talouskasvuun viiveellä. Tilastokeskuksen tietojen mukaan työttömiä oli vuoden 2025 ensimmäisellä vuosineljänneksellä noin 38 000 enemmän ja työllisiä noin 28 000 vähemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2024. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaiseman työmarkkinaennusteen mukaan työllisyyden ennakoidaan edelleen hieman laskevan vuonna 2025, mutta kääntyvän sitten asteittain nousuun. Pitkäaikaistyöttömyyden kuitenkin ennustetaan nousevan vielä vuonna 2026. Valtiovarainministeriön ennusteessa työttömyysaste olisi vuonna 2025 8,8 prosenttia ja lähtevän siitä suhteellisen tasaiseen laskuun ollen 7,3 prosenttia vuonna 2029. Työllisyysasteen valtiovarainministeriö arvioi nousevan 73,7 prosenttiin vuonna 2029.

Euroopan keskuspankin ennusteen mukaan euroalue kasvaisi 0,9 prosenttia tänä vuonna, 1,2 prosenttia vuonna 2026 ja 1,3 prosenttia vuonna 2027. Talouskasvuarviota on hieman heikennetty edellisiin arvioihin verrattuna geopolittisen epävarmuuden ja kilpailukyvyyn haasteiden vuoksi. Inflaation arvioidaan tasoittuvan lähelle EKP:n neuvoston 2 prosentin tavoitetasoa ja olevan 2,1 prosenttia vuonna 2025, 1,9 prosenttia vuonna 2026 ja 2,1 prosenttia vuonna 2027. Euribor 3kk ennustetaan asettuvan 1,8–2,2 prosentin tasolle vuoden 2025 loppuun mennessä, eli pysyttelevän lähellä nykyistä tasoa tai laskevan hieman.

USA:n keskuspankin mukaan Yhdysvaltojen talous kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2025 ja 1,8 prosenttia vuonna 2026. Kasvu olisi siis hieman euroaluetta nopeampi. USA:n inflaation ennustetaan olevan lähellä euroalueen tasoa, 2,3 prosenttia vuonna 2025 ja 2,1 prosenttia vuonna 2026.

1.3.3 Kuntatalouden kehitys

(Lähde: VM, julkisen talouden suunnitelma vuosille 2026–2029 sekä kuntatalousohjelma vuosille 2026–2029: Kevät 2025)

Kuntakentässä vallitsee merkittävä tulojen ja menojen epätasapaino, joka edellyttää talouden tasapainottamistoimenpiteiden jatkamista. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kuntien tehtäväkenttä on supistunut, jolloin kunnilla on aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen ja paine veronkorotuksille kasvaa. Kuntakentän alijäämää syventää vuonna 2025 muun muassa kulutusmenojen ja investointien kasvu, vaimea verotulojen kehitys sekä valtionosuuksiin tehtävät leikkaukset. Kuntien taloustilanteet myös vaihtelevat voimakkaasti ja kuntakentässä on nähtävissä sekä taloudellista että toiminnallista eriytymistä.

Kuntatalouden tilinpäätösarvioiden perusteella kuntatalous heikkeni vuonna 2024 niin vuosikatteella, tilikauden tuloksella kuin toiminnan ja investointien rahavirrallakin mitattuna. Toiminnan ja investointien rahavirta oli -0,5 mrd. euroa ja kuntatalouden lainakanta kasvoi n. 0,7 mrd. eurolla 20,6 mrd. euroon.

Kuntatalouden kuluvan vuoden tilanne on viime vuotta huomattavasti haastavampi. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan kääntyvän 1,6 mrd. euroa negatiiviseksi vuonna 2025. Kuntien talouspaineita lisäävät muun muassa kevään 2025 palkkaratkaisu, palveluverkon sopeutuspainet, kasvaneet rahoitusvastuut työttömyydenhoidossa, kasvukeskusten investointipaineet sekä sote-kiinteistöjen lain mukaisen vuokra-ajan päättyminen. Lisäksi kuntatalouden tulokehitys on kuluvana vuonna vaimeaa. Verotulot kehittyvät heikosti erityisesti yhteisöveron osalta, mutta kasvanut työttömyys leikkaa myös kunnallisvero- rojen kasvua. Valtionosuudet kasvavat TE-uudistuksen vuoksi, mutta samanaikaisesti valtion- osuuksiin tehdään leikkauksia mm. sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtion- osuuksien, hallituksen päättämän valtionosuuksiin kohdentaman yhden prosenttiyksikön in- deksijarrun ja muiden säätötoimenpiteiden vuoksi. Toiminnan ja investointien rahavirran arvi- oidaan pysyvän noin 1,6 mrd. euroa negatiivisena vielä vuosien 2026–2027 ajan.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,3 prosenttia vuodessa vuosina 2026–2029. Kuntatalouden suurimman kuluerän muodosta- vat henkilöstökustannukset ja siksi kunta-alan palkkaratkaisuilla on suuri merkitys kuntatalou- den kustannuskehitykseen. Kunta-alan palkkaratkaisusta sovittiin toukokuussa. Selvää on, etteivät kuntatalouden tulot riitä kuntatalouden kasvaviin menopaineisiin. Kuntatyöntekijöiden henkilöstösäästöykselyn mukaan kunnat ja kuntayhtymät pyrkivät sopeuttamaan kuluvana vuonna henkilöstömenojaan noin 166 milj. eurolla.

Suurissa ja kasvavissa kunnissa on runsaasti investointitarpeita, kun taas pienenevien lapsi- ja nuorisoluokkien kunnissa haasteena on sopeuttaa palveluverkkoa ja toimintaa vastaa- maan vähenevää palvelutarvetta. Eriytymiskehitys näkyy myös kuntien edellytyksissä järjes- tää lakisääteisiä palveluita. Ongelmat työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen sekä syn- tyvyyden pieneneminen edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin.

Hallituksen uudet sopeutustoimet kohdistuvat myös kuntasektoriin. Hallituksen uusilla toimen- piteillä on sekä kuntataloutta vahvistavia että heikentäviä vaikutuksia. Hallitusohjelmassa pää- tettiin alentaa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionavustuksia asteittain siten, että vuodesta 2027 alkaen säästö olisi 125 milj. euroa. Kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitukseen kohdennetaan 7 milj. euron säästö ja toiminnan enimmäismaksuja korotetaan vastaavasti. Liikuntapaikkarakentamisen investointiavustuksia vähennetään 2,4 milj. euroa ja kulttuuritoimien investointiavustuksia 1,6 milj. euroa. Jatkuvan oppimisen kehittämiseen koh- dennetaan 1,3 milj. euron säästö.

Esi- ja perusopetuksen valmistavan opetuksen menoihin hallitus esittää 13,8 milj. euron li- säystä vuodelle 2026. Valmistavan opetuksen jatkuminen kahteen vuoteen mahdollistetaan tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi riittävien kielellisten valmiuksien varmista- miseksi. Tämä toteutettaisiin kohdentamalla valmistavan opetuksen lisäopetus oppilaille, joi- den osalta valmistavan opetuksen jatkumiselle on eniten tarpeita: luku- ja kirjoitustaidottomat, vaillinaisen kouluhistorian omaavat, yläkouluiässä maahan tulleet sekä psykososiaalista ja so- sioemotionaalista tukea tarvitsevat (mm. kriisialueilta tulleet) lapset ja nuoret.

Yleisten kielitutkintojen järjestelmän kehittämiseen ja palvelun tuottamiseen osoitetaan 2,2 milj. euroa vuodelle 2026 ja lukutaito-ohjelmaan 1,25 milj. euroa vuosittain. Varhaiskasvatuk- sen täydennyskoulutusmalliin yhteistyössä C6-kaupunkien kanssa osoitetaan 6 milj. euroa vuosittain. Ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa otetaan käyttöön lukukausimaksut EU/ ETA- maiden ulkopuolisille opiskelijoille. Kunnille eläinlääkintähuoltolain nojalla maksettaviin kor- vauksiin kohdennetaan korvausmenojen kasvua vastaava 4,4 milj. euron lisäys vuosittain.

Kuntien peruspalveluiden valtionosuus kasvaa noin 320 milj. eurolla johtuen erityisesti edelli- sen kehyspäätöksen jälkeisistä valtionosuuden asukasluvun ja muiden laskentatekijöiden

muutoksista, kotikuntaa vailla olevien kotikuntakorvausten muutoksesta sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon ja indeksikorotuksen tarkistuksesta. Lisäksi oppimisen tuen uudistamiseen kohdennettiin noin 92 milj. euroa ja yksityisen opetuksen järjestäjien kotikuntakorvaukset nostettiin 100 prosenttiin. Kotihoidon tuen Norjan mallin käyttöönoton arvioidaan kasvattavan varhaiskasvatuksen kysyntää, joka korvataan kunnille valtionosuutta lisäämällä. Toisaalta kuntien peruspalveluiden valtionosuuksien indeksikorotukseen on tehty prosenttiyksikön vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2026 vähennys pienentää valtionosuutta noin 31 milj. euroa. Lisäksi peruspalveluiden indeksikorotukseen toteutetaan uusi 75 milj. euron leikkaus.

Sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten mahdollinen päätyminen vuodesta 2026 alkaen vähentää kuntien vuokratuloja ja tiloja voi jäädä tyhjiilleen. Tämän vuoksi sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyistä aiheutuviin kustannuksiin kohdennetaan 150 milj. euroa valtion korvauksia vuosille 2027–2029. Korvauksesta huolimatta kunnille uhkaa jäädä merkittäviä menoja. Opetus ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustuksen tasoa alennetaan 70 milj. euroa vuonna 2025 ja 135 milj. euroa vuodesta 2026 lukien. Perustoimeentulotukeen tehdään rahoitusosuuden muutos, joka vähentää valtionosuutta n. 18 milj. euroa vuonna 2026. Muutoksella tavoitellaan säästöjä pitkällä aikavälillä.

Verotulomenetysten korvaukset ovat vuonna 2026 yhteensä 571 milj. euroa ja nousevat lähes 720 milj. euroon vuoteen 2029 mennessä.

Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuutta ollaan uudistamassa vastamaan kuntien uutta roolia ja sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta. Uusi lainsäädäntö on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta alkaen.

1.4 Taloussuunnitelman laadintaa ohjaavia periaatteita

1.4.1 Taloussuunnitelman laadinnan lähtökohdat

Taloussuunnitelman 2026–2029 keskeisenä lähtökohtana on valmisteilla oleva strategia 2026–2029, kaupungin menojen ja tulojen rakennetarkastelu sekä valtuustosopimus, jossa sitoudutaan kaupungin talouden tasapainottamiseen valtuustokauden aikana.

Koko 2020-luku on ollut poikkeuksellista aikaa – korona, Venäjän hyökkäyssota, hyvinvointialueuudistus ja TE-uudistus ovat muuttaneet kuntien taloudellista pelikenttää. Valmistelussa ja suunnitteilla on paljon muitakin kuntien toimintaan vaikuttavia muutoksia, mm. kuntien rahoitusjärjestelmä uudistus, uudistukset lukio- ja ammatilliseen koulutukseen, opetuksen tuen muutokset, normien purkuhanke, muutokset rakentamislakiin sekä kiinteistöverouudistus. Isot uudistukset aiheuttavat myös epävarmuutta ainakin siihen saakka, kun toiminta saadaan vakiinnutettua ja viimeisetkin laskelmat ja vaikutusarvioinnit tehtyä. Myös taloudellisessa toimintaympäristössä on tapahtunut suuria muutoksia, ja tulevaisuus on epävarma mm. geopolitiittien tilanteen vuoksi.

Kuntatalouden tila parani hieman vuonna 2024, mutta on edelleen heikko ja kuntien välillä on nähtävillä paljon eriytymistä. Kuntatalouden parantaminen tulee vaatimaan talouden tasapainottamistoimenpiteitä. Talouden taantuma muodostui oletettua syvemmäksi ja esimerkiksi rakentamisen lähtemistä uuteen kasvuun edelleen odotellaan. Vantaan työttömyysluvut ovat uusissa ennätyslukemissa ja erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrän kehitys on jäämässä huomattavasti koronaa edeltävää aikaa korkeammalle tasolle.

Taloussuunnitelma laaditaan luvussa 1.2 esitetyn organisaation mukaisille toimialoille, palvelualueille ja yhteisille palveluille. Kaupunginhallitus päättää 2.6.2025 kokouksessaan vuoden

2026 talousarvion käyttötalouden ja investointien laadintakehyksen. Kehyspäättös tehdään toimialoille käyttötalouden osalta toimintatuottojen ja -menojen sekä investointien osalta. Toimialojen tulee laatia taloussuunnitelmansa tämän kehyspäättöksen linjausten mukaisesti.

1.4.2 Taloussuunnitelman laadintaa sekä seurantaa koskeva lainsäädäntö

Kuntalain 14 § mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kuntastrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista, varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista, takauksitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta sekä sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteista. Valtuuston tulee päättää myös kunnan liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla mahdollinen alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan huomioida brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja talouden hoidossa on noudatettava talousarviota. Toimielin ei saa ylittää talousarviossa sille asetettua määrärahaa. Muutoksista talousarvion sitoviin eriin päättää valtuusto. Muutokset on esitettävä valtuustolle talousarviovuoden aikana.

Kuntalain 113 § mukaan kirjanpito tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan seurata talousarvion toteutumista ja laatia tilinpäätökseen sisältyvä talousarvion toteutumisvertailu. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Kunnan tilinpäätöksestä säädetään kuntalain lisäksi kirjanpitolaissa. Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto. Talousarvion toteutumisvertailussa esitetään erikseen käyttötalouden ja investointien toteutuminen sekä tuloslaskelma- ja rahoitusosien toteutuminen. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen esitetään valtuuston hyväksymien sitovuustasojen mukaisesti sekä siitä laaditaan yhdistelylaskelma. Tuloslaskelma- ja rahoituslaskelmaosien toteutuminen esitetään laskelmamuodossa.

Talousarviossa esitettyjen sitovien tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumista seurataan kuten tehtävät on esitetty talousarviossa. Investoinnit raportoidaan hankeryhmittäin. Kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle laaditaan osavuositarkastukset vuosikolmanneksittain, joista viimeinen talousarvion toteutumisvertailu on osa kaupungin tilinpäätöstä. Lisäksi Talousohjaus kokoaa kuukausittain talousraportin kaupungin johdolle ja kaupunginhallitukselle (sis. kaupunki- ja toimialatasot). Raportointien aikatauluista, laadinnan ohjeista muista siihen liittyvästä löydät oheisesta linkistä [Talousraportointi, ohjeet ja aikataulu](#)

1.4.3 Toimintaa kuvaavien tietojen avaaminen julkisiksi

Toimialojen toiminnan lähtökohtana ovat avoimuuden ja läpinäkyvyyden periaate ja avoimien rajapintojen käyttö. Toimintaa kuvaavat tiedot avataan julkisiksi siltä osin kuin tietosuoja- ym. lait sen sallivat. HRI (Helsinki Region Infoshare) -palvelussa on avattu kaupungin ostolaskut vuodesta 2012 alkaen sekä tilinpäätökset, talousarviot ja investointisuunnitelmat vuodesta 2011 alkaen. Toimialat edistävät omalta osaltaan palveluja koskevien tietojen avaamista HRI-palvelussa.

1.4.4 Ilmiöpohjainen ja osallistuva budjetointi

Ilmiöpohjaista budjetointia ovat esimerkiksi ilmasto-, kestävä kehitys-, lapsilähtöinen- tai sukupuolitietoinen budjetointi.

Ympäristöbudjetointia varten osa kaupunkiympäristön toimialan yksiköistä on pilotoinut ympäristökeskuksen kanssa uusia toimenpiteitä sekä perustoimintaan sisältyviä toimenpiteitä käyttötaloudesta ja investoinneista niiltä osin, kun ne talousarviosta on eriteltävissä. Tietoja kootaan myös suurimpien tytäryhtiöiden investointien osalta. Pilotoinnin kokemukset kootaan syksyllä 2025, jonka perusteella suunnitellaan sen toteuttaminen keväällä 2026. Lisäksi kaikki toimialat arvioivat investointien osalta luonnon monimuotoisuuden edistämiseen esitettävät kustannukset.

Vantaan kaupunkitasoisen osallistuvan budjetoinnin periaatteet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 21.8.2023. Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa asukkaat otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Asukkailla on ollut käytössään vuosina 2023–2025 osallistuvassa budjetoinnissa 1,2 milj. euroa. Rahoitus jakaantui suuralueille asukaslukuun perustuen. Vuoden 2025 osallistuvan budjetoinnin toteutus jatkuu vuoden 2026 puolelle. Uusi malli osallistuvan budjetoinnin jatkamiseksi on suunnitteilla.

Osallistuvasta budjetoinnista lisätietoja: Kaisa Kuttilainen p. 040 579 9391

Sukupuolitietoista budjetointia vakiinnutetaan ja kehitetään eri teemoilla ja hankkeilla. Toimialojen valitsevat kohteet ja lisäohje löytyvät liitteestä 2.

1.5 Riskienhallinta

Vantaan kaupungissa riskien arvioinnin tavoitteena on tunnistaa ja arvioida tilanteet, tapahtumat tai tapahtumaketjut, jotka voivat estää saavuttamasta asetettuja tavoitteita, uhata toiminnan jatkuvuutta, aiheuttaa henkilövahinkoja tai omaisuuteen kohdistuvia menetyksiä tai vaikuttaa negatiivisesti organisaation julkisuuskuvaan sekä maineeseen. Merkittävimmiksi tunnistetuille tai muutoin toiminnan kannalta keskeisille riskeille määritetään hallintatoimenpiteet ja toimenpiteiden toteutukselle vastuutahot sekä aikataulus. Toimenpiteiden toteutusta tulee seurata ja arvioida onko niillä saavutettu haluttu vaikutus riskin merkittävyyteen.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt päivitetyn riskienhallinnan, sisäisen valvonnan järjestämisen ja korruption ennaltaehkäisemisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa, joka on tullut voimaan 1.9.2024. Ohjeessa kuvattuja periaatteita noudatetaan Vantaan kaupungin riskienhallinnassa. Tavoitteena on varmistaa, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimintamalleja sovelletaan yhtenäisin perustein koko organisaatiossa. Periaatteiden tukena on Sisäisen valvonnan ohje, joka on hyväksytty 21.10.2024.

Vantaan kaupungissa riskit jaetaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Riskien tunnistamisessa ja arvioinnissa on huomioitava, että osa riskeistä on kaupunkikonsernin ulkopuolelta tulevia (esimerkiksi toimintaympäristöstä johtuvia), mutta edellä mainittujen lisäksi on tärkeää tunnistaa myös organisaation sisäiset riskit.

Riskienhallintasuunnitelman laatiminen tulee toteuttaa niin palvelualue- kuin toimialatasolla. Toimialan riskienhallintasuunnitelma pohjautuu sen palvelualueiden laatimiin riskien arviointeihin, joista tunnistetaan koko organisaation toiminnan ja tavoitteiden kannalta olennaisimmat ja merkittävimmät riskit sekä näiden riskien hallintatoimenpiteet. Toimialojen riskikorteista muodostetaan Vantaan kaupunkitasoinen riskikortti.

Riskienhallintasuunnitelman ajantasaisuus tarkastetaan kaksi kertaa vuodessa alempana olevan aikataulun mukaisesti. Aiemmin tunnistetut riskit arvioidaan tässä yhteydessä uudelleen ja erityisesti pyritään arvioimaan, onko jo toteutetuilla riskienhallintatoimenpiteillä saavutettu haluttu vaikutus riskin merkittävyyteen. Mikäli uudelleen arvioinnissa riski osoittautuu edelleen merkittäväksi, tulee pohtia, ovatko määritetyt riskienhallintatoimenpiteet riittäviä ja tarkoituksenmukaisia.

Sekä kaupungin palvelualueet, konserniyhtiöt että kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt raportoivat tunnistamistaan ja arvioimistaan riskeistä organisaationsa johdolle käyttäen tähän laatimaansa riskienhallintasuunnitelmaa. Toimialan ja konserniyhtiöiden johto käsittelee, arvioi sekä laatii näiden tietojen perusteella arvion organisaatioonsa kohdistuvista merkittävimmistä riskeistä.

Toimiala- ja konserniyhtiötasoinen riskienhallintasuunnitelma laaditaan TargetorPro-alustalle päivitysmerkinnän kera vielä vuoden 2025 keväällä. Riskienhallintaohjelman uudistus ja hankinta on siirtynyt vähintään vuoden 2025 syksyyn, mutta sen tarvetta on tarkennettu vuoden 2024 aikana. Alla kuvatut tiedot tulee kuitenkin löytyä riskienhallintaohjelmasta riippumatta.

30.5.2025 mennessä toimitetaan kevätkaudella päivitetty toimialatasoinen riskienhallinta-suunnitelma

- Syksyllä tunnistettujen riskien uudelleen arviointi + mahdollisten uusien riskien tunnistaminen esim. toimintaympäristön muutosten myötä
- Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan selonteko osa 1 / kevätkausi = ajankohtaisiin riskikysymyksiin vastaaminen.

28.11.2025 mennessä toimitetaan syyskaudella päivitetty toimialatasoinen riskienhallinta-suunnitelma sekä arvio riskienhallinnassa onnistumisesta ja haasteista, että selonteko organisaation sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelyistä.

- Riskien tunnistaminen, arviointi, vastuutus ja hallintatoimenpiteiden kirjaus.
- Tarkastellaan kuluneen vuoden kokonaisuutta ja varaudutaan tulevaan vuoteen.
- Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan selonteko osa 2 / loppuvuosi = arviot riskienhallinnan onnistumisista ja haasteista sekä sisäisestä valvonnasta vuoden 2025 aikana.

2 Kaupunkistrategian 2026–2029 valmistelu ja toteuttaminen

2.1 Strategiatyön malli ja valmisteluprosessi

Kaupunkistrategian 2026–2029 valmistelu on käynnissä ja valtuusto hyväksyy sen kokouksessaan 15.12.2025. Strategian laadintaan osallistuvat luottamushenkilöt sekä kaupungin johtoryhmän ja toimialojen laajennettujen johtoryhmien lisäksi myös henkilöstö, kuntalaiset, yritykset ja sidosryhmät.

Kaupunkistrategia sisältää kaupungin arvot, vision ja ne strategiset tavoitteet, joita toteutetaan valtuustokauden aikana. Strategiassa kaupungin toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet ovat kaupungin talouden suunnittelun lähtökohtana. Joka vuosi talousarvion yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyy sitovat tavoitteet, jotka ovat askelia valtuustokauden tavoitteiden toteuttamiseksi.

Strategiaa toteutetaan kaupunkitason sitovien tavoitteiden lisäksi myös ohjelmien, toimialojen ja palvelualueiden (ml. yhteiset palvelut) tavoitteiden sekä yksilötason tavoitekeskustelujen kautta. Nämä eri tasoiset, toisiinsa liittyvät tavoitteet muodostavat strategian tavoitehierarkian. Tavoitteille asetetaan mittarit, joiden avulla niiden toteutumista seurataan. Seuranta tapahtuu osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä 3 kertaa vuodessa. Strategia on johtamisen tärkein työväline. Se ohjaa päätöksentekoa ja johtamista organisaation kaikilla tasoilla. Tulokortit ovat osa kaupungin johtamisjärjestelmää.

Kuva 2: Strategiatyön malli strategiakaudella 2026–2029

2.1.1 Raportointi ja seuranta

Kaupunginvaltuustolle ja -hallitukselle raportoidaan:

- kaupunkistrategia 2 krt/valtuustokausi (väliarviointi v. 2027 loppu ja loppuarviointi keväällä 2030; kaupunkistrategian 2022–2025 loppuarviointi keväällä 2026)
- talousarvion yhteydessä päätettävät vuotuiset sitovat tavoitteet (KuntaL 110 §) 3 krt/vuosi
- ohjelmat vähintään 2 krt/valtuustokausi kh tai kv

Lautakunnille raportoidaan:

- kaupunkitason sitovat tavoitteet ja toimialan tavoitteet 3 krt/vuosi

2.1.2 Strategiaa toteuttavat ohjelmat

Strategian lisäksi Vantaalla valmistellaan ohjelmia, jotka tukevat valtuustokauden strategisten tavoitteiden toteutumista. Strategiaa toteuttavat ohjelmat on pyritty nimeämään kaupunkistrategian laadinnan yhteydessä.

Pääsääntöisesti ohjelmien sisältämien toimenpiteiden resursoinnista päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä. Suositus on, että ohjelmat raportoidaan vähintään kaksi kertaa valtuustokaudessa eli strategian väliarvioinnin ja loppuarvioinnin yhteydessä kaupunginhallitukselle tai -valtuustolle. Myös ohjelmia tarkentavat poikkihallinnolliset ja toimialatasoiset kehittämissuunnitelmat toteuttavat kaupunkistrategiaa.

2.2 Sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet (KuntaL 110 §) ovat vuosittain valtuustossa talousarviokäsittelyn yhteydessä hyväksyttäviä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita, jotka edistävät valtuustokauden tavoitteiden toteutumista vuositasona. Esitykset sitoviksi tavoitteiksi vuodelle 2026 valmistellaan kaupunkistrategialuonnoksen pohjalta. Kaikista valtuustokauden tavoitteista ei johdeta sitovia tavoitteita valtuustokauden jokaiselle vuodelle, mutta näitäkin tavoitteita toteutetaan toimialojen ja palvelualueiden tulokorttien kautta.

Sitovat tavoitteet vuodelle 2026 valmistellaan yhteistyössä toimialojen kanssa. Tavoitteiden mittareille valmistellaan lähtötasot (vuosi 2024, viimeisin tieto) sekä tavoitetasot vuodelle 2026. Kaupunkitason sitovat tavoitteet sisällytetään toimialojen tulokortteihin niiden vastuun mukaan.

Esitykset luonnoksiksi kaupunkitason sitovien tavoitteiden valmisteluun vuodelle 2026 valmisteltiin toimialoilla huhtikuun toimialakohtaisiin kehysneuvotteluihin. Valmistelua jatketaan yhdessä toimialojen kanssa. Sitovat tavoitteet valmistellaan Targetor Pro -järjestelmään.

2.3 Toimialojen tavoitteet

Toimialojen ja palvelualueiden (ml. yhteiset palvelut) tulokorteilla esitetään tavoitteet, joilla edetään kohti valmistelussa olevan kaupunkistrategian mukaisia tavoitteita. Toimialojen vuoden 2026 tulokortit laaditaan toimintaympäristöanalyysien, kaupunkistrategialuonnoksen, kehysten, sitovien tavoitteiden sekä toimialojen toiminnan muiden keskeisten tavoitteiden pohjalta. Tulokorttivalmistelussa huomioidaan hyvinvointikertomus 2024 sekä tulevaa kaupunkistrategiaa toteuttavat valmistelussa olevat ohjelmat.

Tuloskorttien tavoitteet mittaroidaan ja niille määritellään lähtötasot (vuosi 2024, viimeisin tieto) sekä tavoitetasot vuodelle 2026. Kaupunkitason sitovat tavoitteet sisällytetään toimialojen tuloskortteihin niiden vastuutuksen mukaan. Talousarvion käyttötalousosan tekstissä esitetään toimialoittain ja palvelualueittain vuoden 2026 keskeiset tavoitteet.

Toimialojen ja palvelualueiden tuloskortit (ml. yhteiset palvelut) valmistellaan Targetor Pro -järjestelmään. Tuloskorttipohjaa voi myös täydentää toimialan/palvelualueen tarpeiden mukaan, esim. lisäämällä toimialan tuloskortille toimenpidesarake. Toimialan tuloskortti liitetään toimialan taloussuunnitelmaesitykseen (käsittely lautakunnassa).

Toimialan keskeisistä tavoitteista valmistellaan tiivis teksti taloussuunnitelman käyttötalousosan Toimiala yhteensä -kohtaan. Käyttötalousosassa esitetään myös tekstinä palvelualueiden (ml. yhteiset palvelut) keskeiset tavoitteet.

Käyttösuunnitelmaan liitetään toimialan tuloskortti ja palvelualueiden (ml. yhteiset palvelut) tuloskorttien tiivistelmät. Tavoitteet ja toimenpiteet on kytkettävä määrärahoihin siten, että viimeistään käyttösuunnitelmassa sitovien tavoitteiden resurssit ovat määritelyinä.

2.4 Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Talousarvion käyttötalousosan Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset -kohdassa esitellään tiiviisti toimialan keskeiset tehtävät, organisaatio sekä toiminnassa tapahtuvat muutokset.

Toimialat koostavat toimintaympäristöanalyysinsa talousarvion 2026 ja uuden kaupunkistrategian 2026–2029 valmisteluun. Toimialojen keskeiset toimintaympäristön muutokset esiteltiin kaupunginvaltuuston iltakoulussa 13.3.2025 sekä kaupunginjohtajan kehysneuvotteluissa huhtikuussa 2025. Toimintaympäristöanalyysiselostukset valtuuston iltakoulussa kohdentuvat seuraavaan talousarviovuoteen 2026 sekä tulevaan strategiakauteen 2026–2029 (keskeiset nostot).

Toimintaympäristöanalyysissä tarkastellaan erityisesti ulkoista toimintaympäristöä: mahdollisuudet, uhat ja riskit. Aikajana on taloussuunnitelmakausi.

Taustamateriaalina mm.

- Hyvinvointikertomus 2024
- Tietopalvelu on päivittänyt keskeiset taustatiedot (väestö, työttömyys, asuminen jne.) huhtikuussa 2025.
- Tietopalvelun toimintaympäristöä kuvaavat tulossa olevat tutkimukset ja katsaukset (ks. Tietopalvelun uutiskirjeet ja <https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksen-teko/tietoa-vantaasta/tilastot-ja-tutkimukset>)

Lyhyt kuvaus toimialan toiminnasta laaditaan taloussuunnitelman käyttötalousosan Toimiala yhteensä -kohtaan.

Kuvaus toimialan toimintaympäristön muutoksista valmisteltiin kaupunginvaltuuston iltakouluun 13.3.2025.

Lyhyt yhteenveto toimialan toimintaympäristöanalyysin keskeisistä tuloksista kirjataan taloussuunnitelman käyttötalousosan Toimiala yhteensä -kohtaan.

3 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laadintaohje 2026–2029

3.1 Yleistä

Henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelman laatiminen perustuu lakiin työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa (449/2007). Laki määrittää myös vuosittain laadittavan suunnitelman sisältöä. Vantaalla henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelma laaditaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Tarkempi ohjeistus sekä laadintapohjat löytyvät [Virkusta Henkilöstö- ja koulutussuunnittelu](#).

Mahdolliset resurssitarpeet on pyrittävä priorisoimaan mahdollisimman tarkasti siten, että vapautuvien vakanssien kautta pystytään priorisoimaan uudet tarpeet. Lähtökohta on, ettei henkilöstömäärää kasvateta, vaan ensisijainen keino on vakanssien uudelleen kohdentaminen palvelualue, toimiala ja kaupunkitasolla. Vuoden 2026 henkilöstösuunnittelua tehdään pitkälti eläköityjien / lähtijöiden mahdollistamien uusrekrytointien puitteissa etenkin tehtävissä, joissa ei ole lakisääteistä mitoitusta. Tehtävänkuva- ja osaamisprofiilimuutokset nykyiseen vakanssipohjaan on keskeinen keino hillitä henkilöstömenojen kasvua samalla, kun huolehditaan tarvittavan tehtävä- ja osaamisprofiilien varmistamisesta organisaation strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi myös keskipitkällä aikavälillä. Tehtävien uudelleen järjestelyjen kautta mahdollistetaan sisäisiä urapolkuja.

Henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelman ydintä ovat henkilöstön määrän, rakenteen ja osaamisen määrittely seuraavien vuosien tarpeita varten. Henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnittelu on ennen kaikkea toimenpiteiden suunnittelua ja varautumista toiminnan edellyttämiin henkilöstöä koskeviin muutoksiin strategiakauden ja annetun kehyksen sallimissa rajoissa. Osaamisen kehittämissuunnitelmassa määritellään tarve- ja tavoitelähtöisesti keinot työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseen ja edistämiseen.

Strategisen henkilöstösuunnittelun elementtejä ovat: henkilöstöanalytiikka, työvoimatarpeen suunnittelu, työtehtävien muotoilu, osaamisen kehittämisen suunnitelma ja kyvykkyyksien johtaminen.

3.2 Henkilöstösuunnitelman lähtökohdat 2026

Strategiakauden 2026–2029 tavoite on, että kaupungin henkilöstömäärän kokonaiskasvu on maltillista. Koska Vantaa on kasvava kaupunki, edellä mainittuun tavoitteeseen päästään vain tekemällä aktiivisia toimenpiteitä ja valintoja, jotka nostavat tuottavuutta, määrittelevät palvelutasoa sekä siirtävät luonnollisen lähtövaihtuvuuden kautta vapautuvia vakansseja toimintoihin, joiden mitoitukselta säädetään laissa.

Strategisessa henkilöstösuunnittelussa on kaksi keskeistä osa-aluetta: **henkilöstömäärä** sekä **strategisten kyvykkyyksien tunnistaminen**.

Henkilöstömäärää priorisoidaan vapautuvien vakanssien kautta. Työtä tulee aktiivisesti järjestellä toisin. Osa vapautuvista vakansseista tulee siirtää muuhun käyttöön kuin mistä vakanssi vapautuu. Osa vapautuvista vakansseista lakkautetaan.

Jotta henkilömäärään liittyvät strategiset tavoitteet saavutetaan, edellyttää se palvelualueilla **strategisten kyvykkyyksien tunnistamista**. Tämä tarkoittaa asioiden uudelleenajattelua mu-

kaan lukien sen, mikä on tehokkain ja tarkoituksenmukaisin tapa tuottaa ja järjestää työtehtävät.

3.2.1 Toimenpiteet vakanssin vapautuessa – ennen täyttölupahakemista ja rekrytointia

Vakanssin vapautuessa, ennen täyttölupahakemista ja korvaavan resurssin täyttöä tulee pohtia rekrytointia tarkemmin palvelualueen, toimialan ja kaupungin näkökulmasta. Tätä varten kehitetään vuoden 2025 aikana täyttölupaprosessia siten, että henkilöstöresurssien priorisoinnille on oma luonteva paikkansa ja ajankohtansa ennen varsinaisen täyttölupahakemista.

Palvelualueella pohditaan vakanssin vapautuessa ensin:

- a) Minkälaisia rooleja tehtäväkokonaisuuksien hoitamiseen tulevaisuudessa tarvitaan.

Tämän jälkeen etsitään vaihtoehtoisia ratkaisuja:

- b) Miten vapautuneen vakanssin tehtävät olisivat järjestettävissä muulla tavoin kuin rekrytoimalla tilalle uusi henkilö. Tehtäviä voidaan yhdistellä tai osasta tehtäväkuvan tehtäviä voidaan luopua, jolloin tilalle mahtuu uusia elementtejä. Tällaisessa tilanteessa voi syntyä palvelualueella tilanne, jossa useat tehtävät ja roolit muokkautuvat ja kokonaiset toimintaprosessit voivat muuttua ja kehittyä. Töiden uudelleen muotoilulla voidaan mahdollistaa myös urapolkuja. Etenkin, jos tehtävät järjestellään siten, että vapautuvasta vakanssista voidaan tehtäväjärjestelyjen seurauksena lopullisesti luopua. Edellä mainittua ohjaa kaupungin strategiset tavoitteet ja niiden toteutumisen resurssin varmistaminen.
- c) Täyttölupa haetaan vasta a) ja b) kohtien jälkeen, mikäli sille edelleen on priorisoitu ja perusteltu tarve.

Vuoden 2026 kehyksessä henkilökunnan kokonaismäärää ei tule lisätä kehys- ja budjettineuvottelussa sovittua enempää. Täyttölupavaiheessa käydään läpi vielä huolellisesti edellä ohjeistettut vaiheet: a, b ja c. Siksi prosessi dokumentoidaan täyttölupaan.

3.3 Henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelman laatiminen

Henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelmaan kuuluu kaksi osaa: **henkilöstösuunnitelma ja osaamisen kehittämissuunnitelma**. Molempiin osiin löytyy valmiit pohjat Virkusta sekä tarkempi ohjeistus suunnitelmien laatimiseen [Henkilöstö- ja koulutussuunnittelu](#).

Hr kokoaa palvelualueiden suunnitelmista toimialatasoisen ja kaupunkitasoisen henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelman. Näin ollen toimiala- ja kaupunkitasoisen suunnitelmat perustuvat palvelualueiden suunnitelmiin. Toimialojen yhteiset palvelut tekevät omat suunnitelmansa, joka sisällytetään toimialan suunnitelmaan ja sitä kautta kaupungin henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelmaan.

Kaupunkitasoiseen suunnitelmaan liitetään lisäksi periaatteet, joilla pyritään ylläpitämään työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työntekijöiden työkykyä sekä työttömyysuhan alaisten työntekijöiden mahdollisuuksia löytää uusi ura. Kaupunkitasoiseen suunnitelmaan liitetään myös tavoitteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseksi.

3.4 Suunnitelmien kokoaminen, käsittely ja aikataulu

Talousarviokehityksen julkaisemisen jälkeen apulaiskaupunginjohtaja linjaa palvelualuejohtajien ja toimialalle nimetyn henkilöstökonsultin kanssa, millä prosessilla vuoden 2026 palvelualueiden henkilöstösuunnitelmat kootaan ja missä aikataulussa, jotta ne ovat valmiita hyvissä ajoin ennen elokuun budjettineuvotteluja. Vastaavasti osaamisen kehittämisen asiakkuusvas-
taavat tukevat ja konsultoivat palvelualueiden osaamisen kehittämissuunnitelman laadintaa.

Elokuun toimialakohtaisten budjettineuvottelujen jälkeen toimialan johto ja henkilöstö-
konsultti varmistavat, että palvelualueiden vuoden 2026 henkilöstösuunnitelmaan tehdään
mahdolliset budjettineuvotteluissa sovitut muutokset välittömästi budjettineuvotteluiden jäl-
keen. Toimialojen tulee huomioida, että henkilöstösuunnitelma saattaa muuttua tämän jäl-
keenkin, mikäli tilannekuva esimerkiksi taloudessa muuttuu.

Valmiit henkilöstösuunnitelmat ja Palvelualueitasoisten osaamisen kehittämissuunnitelmien lä-
hetetään keskitettyyn hr:ään [HR-palvelukanavan](#) kautta 31.8.2025 mennessä.

Kun kaikki elokuun budjettineuvottelut on käyty, hr kokoaa talousohjaukseen talousarviokir-
jaan tulevat toimiala- ja palvelualuekohtaiset henkilöstömäärät sekä kaupunkitasoisen henki-
löstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelman käsiteltäväksi kaupunkitasoiselle yhteistyöfooru-
mille syksyllä 2025.

Elokuussa 2025 aloittaville hr-partnerille tulee ilmoittaa mahdolliset henkilöstösuunnitelmiin
tulleet muutokset käyttösuunnitelman hyväksymisen jälkeen, viimeistään 31.1.2026. Tiedot il-
moitetaan [HR-palvelukanavan](#) kautta tai muulla hr-partnerin kanssa sovitulla tavalla.

3.5 Suunnitelmien seuranta

Toimialalla sovitaan johtamisjärjestelmään parhaiten sopiva tapa seurata toimialan ja palve-
lualueiden henkilöstö- ja osaamisen kehittämissuunnitelmien toteutumista (määrällistä ja laa-
dullista). Määrällistä henkilöstösuunnitelmaa seurataan myös kaupunkitasolla osavuosis rapor-
toinnin ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Työnantajalla on mahdollisuus saada verovähennys osaamisen kehittämisestä, joka perustuu
osaamisen kehittämissuunnitelmien. Osaamisen kehittymistä ja suunnitelman toteutumista tu-
lee seurata työntekijäkohtaisesti ja koulutukseen käytetty aika tulee todentaa. Vantaalla kaikki
osaamisen kehittämisen tiedot kootaan ja raportoidaan [Osuma koulutustenhallintajärjestel-
mässä](#).

4 Taloussuunnittelun tehtävät ja periaatteet

4.1 Taloussuunnittelun tehtävät

Vuoden 2026 talousarvion ja suunnitelmakauden 2027–2029 valmistelu perustuu tulevaan kaupunkistrategiaan ja talouden tasapainottamiseen valtuustokauden aikana. Taloustavoitteita voidaan arvioida uudelleen, jos taloudellisessa toimintaympäristössä tapahtuu olennaisia muutoksia.

Kaupungin talouteen vaikuttaa voimakkaasti yleinen taloustilanne. Vantaa on hyvin suhdanneherkkä kaupunki taloudellisesti ja viime vuosien heikentynyt taloustilanne heijastuu voimakkaasti kaupungin talouteen. Toiminnan tavoitteilla ohjataan toimintaprosesseja ja talouden tavoitteilla tulo- ja pääomarahoitusta sekä resurssien jakoa. Valtuusto ohjaa asettamillaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omissa tavoitteiden asetteluissa. Tuleva strategian tullaan hyväksymään loppuvuoden 2025 aikana.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Luvussa 2 on kaupunkistrategiaa koskeva ohje kokonaisuudessaan ja luku 5 sisältää keskeisimpiä tytäryhteisöjä koskevan ohjeen osana kaupungin talousarviota ja -suunnitelman laadintaa.

Taloussuunnitteluprosessi on kytketty osaksi riskienarviointia. Riskienhallintasuunnitelman laadinnasta on ohjeistus luvussa 1.5.

4.2 Taloussuunnittelun periaatteet

Toimialojen taloussuunnitelmaesityksen valmistelu noudattaa kaupunginhallituksen kehyspäättöstä. Taloussuunnitelma laaditaan vuosille 2026–2029, joista vuosi 2026 on sitova talousarviovuosi. Lautakunnat esittävät ehdotuksensa talousarvioksi ja -suunnitelmaksi, jonka jälkeen valmistelu etenee kaupunginjohtajan esitykseksi kaupunginhallitukselle. Kaupunginhallitus tekee esityksensä valtuustolle, joka päättää taloussuunnitelmasta 2026–2029. Kaupunginvaltuuston päätös voi muuttaa eri vaiheiden esityksiä, jotka toimialojen on huomioitava vuoden 2026 käyttösuunnitelman ja investointien työohjelman 2026 laadinnassa.

Tasapainoperiaate velvoittaa Kuntalain mukaan huolehtimaan tulorahoituksen riittävyydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Suunnitellun toiminnan ja investointien on oltava realistisia suhteessa käytettäviin varoihin.

Bruttoperiaate tarkoittaa sitä, että tulot ja menot budjetoidaan erikseen määrärahoina ja tuloarvioina. Menettely on perusteltu silloin, kun tehtävä rahoitetaan pääsääntöisesti verorahoituksella. Myös silloin, kun tehtävän menot eivät riipu siihen kohdistuvasta tuloista, on bruttoperiaate ensisijainen, vaikka tulojen määrä olisi merkittävä.

Nettoperiaate tarkoittaa, että talousarviossa sitovuus määrätään tulojen ja menojen erotuksen määrärahana tai tuloarviona. Tämä on tarkoituksenmukaista tehtävissä, jotka rahoitetaan pääosin palvelujen myynti- ja maksutuloilla. Nettobudjetoidut tehtävät/yksiköt budjetoidaan aina omana talousarviokohtanaan käyttötalousosana. Toimialan talousarvion loppusummassa esitetään näiden yksiköiden bruttotulot ja -menot, vaikka valtuusto päättää sitovaksi tulojen ja menojen erotuksen eli **toimintakatteen**.

Talousarvioesitykset tulee valmistella palvelualuittain, nettoyksiköille ja erikseen esitettävälle tehtäville, jotta valtuustolla on mahdollisuus palvelutoiminnan ohjaamiseen ja valmistelun aikana päätetyt muutokset voidaan kohdistaa tarkoituksenmukaisesti. Toimielimet valmistelevat talousarvio ja -suunnitelmaehdotukset kaupunginhallituksen antaman kehyksen ja ohjeiden pohjalta.

Kaupunginjohtajan budjettiesitys valmistellaan talousohjauksessa. Kaupunginjohtajan ja toimialojen välisissä neuvotteluissa tasapainotetaan annettua kehystä, jos siinä ei ole pysytty tai jos toiminnan ja talouden perusteet ovat olennaisesti muuttuneet kehyksen antamisen jälkeen.

Talousarvion ja -suunnitelman laatimisesta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Talousarvion laadinnan yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyy vuosittain sitovat tavoitteet valtuustokauden tavoitteiden toteuttamiseksi, kts. luku 2.2. Sitovat tavoitteet esitetään taloussuunnitelmakirjan alkuosassa yhteenvetotaulukkona.

Toimialan keskeisissä tavoitteissa esitetään lautakuntien toimivaltaan kuuluvat tavoitteet, joilla saavutetaan mm. vuosittain talousarviossa valtuuston hyväksymät sitovat tavoitteet. Toimialan keskeiset tavoitteet esitetään tuloskortilla 2026.

Palvelualueen / tehtävän ja nettobudjetoidun yksikön keskeisissä tavoitteissa esitetään ne osatavoitteet, jotka kytkeytyvät joko suoraan sitovaan tavoitteeseen tai ovat muita lautakunnan hyväksymiä tavoitteita. Perustelujen mukaiset menot ja tulot lautakunnan asettamien tavoitteisiin ja tehtäviin on sisällyttävä esitykseen. Perustelut muodostavat samalla vuosikolmanneksittain toteutuneesta toiminnasta annettavan raportoinnin perustan. Toimialan ja palvelualueen tavoitteista tarkemmin luvussa 2.3.

Muut perustelutekstit ovat toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset, toiminnan keskeisen muutokset ja palvelujen kehittäminen TS-kaudella sekä menojen ja tulojen käyttötarkoitusta kuvaavat ja täydentävät muut perustelut sekä tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut. Käyttötalouden tekstien sisältöä on kuvattu tarkemmin kohdissa 2.3–2.4 sekä 4.3 ja taloussuunnitelman laadintaohjeiden liitteenä olevissa mallipohjissa Toimiala ja palvelualue yhteensä (Liite 3).

Toimialan ja sen palvelualueiden ja nettobudjetoitujen tehtävien tuloslaskelmiin ei sisällytetä suunnitelmavuosia, vaan ne esitetään tulot, menot ja toimintakate yhteenvetotaulukossa kunkin palvelualueen / tehtävän kohdalla. Talousarviovuoden tulot ja menot suunnitellaan Automatisoidun talousraportoinnin (Aura) käsikirjaan perustuvaa ohjetta sekä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeita noudattaen. Jatkovuosien laskenta tehdään keskitetysti talousohjauksessa. Oikeille tiliryhmille budjetointia edellyttää myös valtioneuvoston asetus 524/2020 taloutta koskevien tietojen toimittamisesta. Raportointikokonaisuus KTAS sisältää kuntien kuntalain mukaiset talousarvio- ja suunnitelmatiedot kokonaistalouden kannalta. Tarkka suunnittelu myös nopeuttaa käyttösuunnitelmien laatimista.

Taloussuunnitelmakauden 2026–2029 tuloslaskelmaan yhdistellään kaupunki ja rahastot. Suunnitelmakauden lisäksi vertailutietoina esitetään valmisteluvuoden talousarvio sekä edellinen tilinpäätös.

Taloussuunnitelma 2026–2029 sisältää talousarvion 2026 täytäntöönpanon lautakuntien noudatettavaksi, joka sisältää käyttösuunnitelmien, investointien työohjelmien sekä rahoitusta ja raportointia koskevan ohjeen. Lisäksi siihen on sisällytetty toimielimien käyttötalouden, tuloslaskelman, investointi- ja rahoitusosien sitovuustasot. Budjetointiprosessi käynnistyy vuoden 2025 voimassa olevien sitovuustasojen mukaisesti.

Lyhyt yhteenveto toimialan toimintaympäristöanalyysin keskeisistä tuloksista kirjataan taloussuunnitelman käyttötalouden Toimiala yhteensä -kohtaan

4.3 Yhteenveto toimialojen käyttötalousosan sisällöstä

Käyttötalousosan teksteissä kuvataan toimialan, palvelualueen, nettoyksiköiden ja muiden tehtävien perustelut sekä esitetään niiden määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi kuvataan lautakuntien hyväksymät keskeiset tavoitteet, joilla saavutetaan mm. vuosittain valtuuston hyväksymät sitovat tavoitteet. Mallitekstipohja liite 3 noudattaa alla olevaa otsikointia.

Toimiala yhteensä tekstit:

1. Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset
Lyhyt yhteenveto toiminnan kuvauksesta sekä toimialan toimintaympäristöanalyysin keskeisistä tuloksista. Lisäksi esitetään keskeiset nostot tulevalle valtuustokaudelle, jotka tukevat strategiaa 2026–2029 sekä mainitaan strategialuonnoksen strategiset valinnat, jotka vaativat toimialojen välistä yhteistyötä.
2. Toimialan keskeiset tavoitteet
*Esitetään toimialan **tuloskortille 2026** valmistellut lautakuntien toimivaltaan sisältyvät keskeiset tavoitteet, joilla saavutetaan mm. vuosittain talousarviossa valtuuston hyväksymät sitovat tavoitteet.*

Palvelualue / -yksikkö tekstit:

1. Toiminnan kuvaus
2. Palvelualueen / -yksikön keskeiset tavoitteet
3. Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen
4. Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut taulukkona (luku 4.3.1)

4.3.1 Talousarvion tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

Palvelualueen käyttötalousosan perustelutekstien jälkeen esitetään sen tehtävien tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut. Talousarviokirjassa esitettävät tunnusluvut ovat kaupunginvaltuuston ja -hallituksen, lautakuntien ja toimialojen ylimmän johdon työkaluja. Lautakunnan talousarvioesitysmateriaaliin sekä käyttösuunnitelmiin voidaan sisällyttää myös muita esim. volyymia kuvaavia tunnuslukuja.

Talousarviokirjassa esitetään tunnuslukuista aikasarja, joka sisältää TP 2023, TP 2024, KS 2025 ja TA 2026. Taloussuunnitelmavuosille ei laadita tunnuslukuja. Tunnusluvut laaditaan vuoden 2025 talousarvion laadinnassa olleille pohjille ja ne tuotetaan toimialan budjettineuvotteluun mennessä. Palvelualueen tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavien tunnuslukujen maksimimäärä on 10 kappaletta.

Kaupungin tuloslaskelman sekä rahoituslaskelman tunnusluvut laaditaan talousohjauksen toimesta ja ne esitetään taloussuunnitelmakaudelle sisältäen vertailuvuosina kuluvaan vuoden alkuperäinen talousarvio ja edellinen tilinpäätös.

4.3.2 Käyttötalouden budjetointiohjeet

Toimialat budjetoivat tulot ja menot toimintakatteeseen asti. Sisäiset toimitilavuokrat ladataan toimialojen tarkistamien tilojen ja tilahallinnan vuokralaskentaan perustuen. Henkilöstömenot budjetoidaan jäljempänä olevan henkilöstömenosuunnittelun ohjeen mukaisesti. Kaikki muut käyttötalouden tulot ja menot budjetoidaan tilikohtaisesti sille kuuluvaan tiliryhmään.

Toimintatuottojen budjetoinnissa on huomioitava maksujen ja taksojen korotukset, toiminnan ja volyymin muutokset sekä suunnitteilla olevat kertaluontoiset myyntituotot. Tulot on budjetoitava sille kuuluvaan tiliryhmään. Sisäisiä tuloja budjetoidessa on varmistettava, että tuloa

vastaava meno on budjetoitu ostavalla yksiköllä ja että se perustuu keskinäiseen sopimukseen. Sisäisten tulojen ja menojen on täsmättävä kaupungin tuloslaskelmassa. Myös tuet ja avustukset tulee perustua saatuihin päätöksiin esimerkiksi projekteihin liittyen. Tällöin toimiala budjetoit myös niitä vastaavat menot.

Toimintamenojen budjetointi aloitetaan henkilöstömenojen budjetoinnilla. Vuoden 2026 talousarviota varten ajetaan budjetoidut toimet SAP-suunnittelujärjestelmään kesäkuun alussa 2025. Budjetoinnissa suositellaan ensisijaisesti käytettävän budjetoituja toimia. Prosessin sujuvoittamiseksi toimiala tekee tarvittavat muutokset euromääräisen syöttölomakkeen kautta. Muutoksina voidaan hyväksyä uudet vakanssit, joille on hyväksytty täyttölupa jo vuodelle 2025. Muut vakanssilisäykset hyväksytään lopullisesti kaupunginjohtajan toimialakohtaisissa budjettineuvotteluissa elokuussa 2025. Lisäksi euromääräisenä tallennetaan syöttölomakkeen kautta esim. erilliskorvaukset, kokouspalkkiot jne. Palkkasumma tallennetaan sisältäen sivukulut (brutto). Järjestelmä jakaa bruttosumman palkan, lomarahen ja sivukulujen osuudet, niille kuuluville tileille. Bruttosumman laskentaan on avuksi tehty Laske bruttosumma lomake, jota voi hyödyntää.

Henkilöstömenosuunnittelua varten vuodelle 2026 on budjetointijärjestelmään tallennettu pääkäyttäjän toimesta eri palkkatileiltä veloittavat sivukulujen ja lomarahen prosenttiosuudet. Tällöin euromääräisesti syötettävät luvut budjetoidaan bruttomääräisinä (varsinainen palkka, lomараha ja sivukulut yhteensä). Henkilöstökuluista vähennetään kaupungin työntekijän saamat yksittäistä viranhaltijaa tai työntekijää koskevat henkilöstökorvaukset kuten Kansaneläkelaitoksen ja muiden vakuutuslaitosten suorittamat sairaus- ja vanhempainpäivärahat, perhevapaakorvaukset sekä niihin liittyvät lomakustannuskorvaukset.

Henkilöstösivukulujen prosentit vuoden 2026 talousarvion laadinnassa:

- Tämänhetkisen arvion mukaan palkkaperusteinen eläkemaksu on keskimäärin 21,41 %, joka sisältää tasausmaksun 4,36 %.
- Muut henkilöstösivukulut yhteensä 3,34 % muodostuvat seuraavista maksuista:
 - o Sairasvakuutusmaksu 1,84 %
 - o Taloudellinen tuki (sosiaalivakuutusmaksu) 0,03 %
 - o Työttömyysvakuutusmaksu 0,80 %
 - o Tapaturmavakuutusmaksu kaupunki 0,67 %
- Lisäksi henkilöstökorvaus -1,3 % vähennetään automaattisesti laskennassa.
- Siirtyneiden toimintojen eläkemenoperusteisia maksuja ei budjetoida enää erikseen, vaan ne sisältyvät sen tilalle tulleeeseen tasausmaksuun.
- Huomioitahan, että kunnan maksamat eläkkeet tili 412005 on käytössä henkilöstöpalveluissa, ei toimialoilla.

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten palkankorotukset

Kunta-alan uusi sopimuskausi on voimassa 1.5.2025–29.2.2028. KT irtisanoi vuosille 2023–2027 sovitun palkkauksen ja palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman ja tilalle neuvoteltiin uusi kehittämisohjelma vuosille 2026–2028. KVTES:n osalta siirrytään myös uuteen tasopalkkajärjestelmään 1.10.2025 alkaen. Kunta-alan sopimukseen sisältyy lisäksi yleiskorotuksia.

Talousarvioon 2026 vaikuttaa 1.10.2025 voimaan astuva yleiskorotus, 2,50 % sekä 1.8.2026 yleiskorotus 2,27 %. Nämä erät sisällytetään kehyspäätökseen keskitettynä varauksena (kaupunginhallituksen päätös 2.6.2025). Sopimukseen sisältyy 1.6.2025 voimaan astuvat kehittämisohjelmaerät 0,25 % - 0,80 % sopimusalaista riippuen, jotka kohdennetaan toimialoille hr:n ja henkilöstöjärjestöjen välisten neuvottelujen mukaisesti. Nämä erät sisällytetään toimialojen talousarvioon myöhemmin prosessin edetessä.

Asiakaspalveluostot ovat kuntalaisille hankittuja palveluita, joita ostetaan kunnan ulkopuolisilta palvelun tuottajilta. Nämä perustuvat pääosin kunnan ja palvelutuottajan välisiin sopimuksiin. Budjetoinnissa arvioidaan ostettavien palveluiden hinnan ja volyymin muutokset. Myös palvelun saajalle myönnetty palvelusetelit ovat asiakaspalveluostoja. Palvelusetelillä korvataan palvelun kustannukset ennalta määriteltyn arvoon palvelun tuottajalle.

Muiden palvelujen ostoja ovat palvelutuotantoon liittyviä tuki- ja asiantuntijapalveluita sekä sopimusten mukaisia palvelukokonaisuuksia. Alla on hankinnan antama tarkempi ohje käyttäjäpalveluista.

Ateria- puhtaus- ja muiden käyttäjäpalveluiden budjetointi

Henkilöstö- ja konsernipalvelut, Hankinnan ostotiimi vastaa Vantaan kaupungin ateria-, puhtaus-, aula- ja turvapalveluiden sekä posti- ja kuljetuspalveluiden keskitetystä tilaamisesta, laadunvalvonnasta sekä sopimuksen aikaisesta toiminnasta.

Ateriapalvelujen ostot palveluntuottajilta budjetoidaan arvonlisäverottomana tilille 441084 Ruokailupalvelut. Hankinnan ostotiimi huolehtii henkilöstöruokailun budjetoinnista.

Vuoden 2026 ateriapalveluiden budjetointiin vaikuttavat mm.:

- koulujen ja päiväkotien oppilas- ja lapsimäärien muutokset
- uusien ja poistuneiden tilojen vaikutukset
- huhtikuussa ilmoitetut palvelutuottajien arvioidut hinnanmuutokset vuodelle 2026
- toimialojen tulee kuitenkin budjetoinnissaan huomioida niiden ateriapalvelutuottajien hinnankorotukset, joiden sopimusehto mahdollistaa hintojen korotusesityksen muuna ajankohtana kuin 31.3.

Valvonta-ateriat budjetoidaan tilille 441084 arvonlisäverolliseen hintaan. Valvonta-aterioiden ostolaskujen tiliöinnissä arvonlisävero käsitellään vähennysrajoitteisena ostona (laskun alv-koodi 01).

Kokouslounaat budjetoidaan tilille 441084 toimialan omalle kustannuspaikalle.

Puhtaanapitoon sisältyvät siivouspalvelujen ostot palveluntuottajilta budjetoidaan tilille 447083 Siivouspalveluiden ostot.

Vuoden 2026 puhtauspalveluiden budjetointiin huomioitavia asioita mm.:

- pohjalukuna käytetään vuoden 2024 toteutunutta laskutusta. Tätä toteutunutta summaa verrataan vuoden 2025 budjetoituun erään
- talousarvioon on huomioitava myös uusien ja poistuneiden tilojen vaikutukset
- huhtikuussa ilmoitetut palvelutuottajien arvioidut hinnanmuutokset vuodelle 2026
- toimialojen budjetoitaessa on huomioita niiden puhtauspalvelutuottajien hinnankorotukset, joiden sopimusehto mahdollistaa hintojen korotusesityksen muuna ajankohtana kuin 31.3.
- olemassa olevien ja uusien tilojen siivottavat neliötiedot löytyvät kiinteistöhallintajärjestelmästä (KIHA)

Aulapalvelut budjetoidaan tilille 447085 Vahtimestari-palvelujen ostot. Se osa aulapalveluista, jossa toimialalla on omaa henkilöstöä, tulee budjetoida normaalisti henkilöstömenosuunnittelun kautta. Lisäksi säännöllisen aula- / kouluisäntäpalvelun ylittävät palvelujen hankinnat on arvioitava erikseen talousarviota laadittaessa.

Turvapalvelut, kiinteän vartijan- ja kiertävän vartijan hankinnat, mobiilivartiointi sekä rahojen kuljetuspalvelut budjetoidaan tilille 447087 Turvapalveluiden ostot. Lisäksi säännöllisen varti-japalvelun ylittävät hankinnat on arvioitava erikseen talousarviota laadittaessa.

Mikäli toimialat tarvitsevat tilastotietoa palveluntuottajien laskutuksesta kohteittain / palveluit-tain, voimme pyytää niitä tarvittaessa palveluntuottajilta.

Lisätietoa käyttäjäpalveluista antaa Sirpa Viinikari-Kauria p. 043 826 6495

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin budjetoidaan mm. toimisto- ja koulutarvikkeet, kirjalli-suus, elintarvikkeet, vaatteisto, lääkkeet ja hoitotarvikkeet, puhdistusaineet ja -tarvikkeet, poltto- ja voiteluaineet sekä lämmön, veden ja sähkön hankintamenot. Kalustohankinnat, jotka alittavat pienhankintarajan (10 000 euroa) ja lisähankinnat ensikertaiseen kalustamiseen bud-jetoidaan tähän tiliryhmään kuuluville tileille.

Avustuksiin budjetoidaan kotitalouksille maksetut tuet ja avustukset. Avustukset yhteisöille sisältää myös työmarkkinatuen kuntaosuuden.

Ulkoiset vuokrat budjetoidaan rakennusten ja huoneistojen lisäksi koneista ja laitteista ml. leasingvuokrat.

Sisäisiä menoja budjetoidessa on varmistettava, että sitä vastaava tulo on budjetoitu myy-vällä yksiköllä ja että se perustuu keskinäiseen sopimukseen. Sisäisten tulojen ja menojen on täsmättävä kaupungin tuloslaskelmassa.

4.3.3 Sisäinen vuokra ja toimitilojen tarkistaminen

Tilahallinta on toimittanut 6.2.2025 toimialoille kirjeen, jossa on ohjeistettu tarkistamaan toi-mialansa käytössä olevat tilat vuoden 2026 talousarvion laadintaa varten. Tarkistuksessa on pyydetty ilmoittamaan uudet ja poistuvat kohteet sekä niiden kustannuspaikat vuosien 2025–2026 aikana. Ohje sisälsi toimialakohtaisen Excel-tiedoston tarkistusta varten sekä tarkemmat ohjeet sen täydentämisestä.

Korjatut / tarkistetut tiedostot muutospyyntöineen on pyydetty palauttamaan tilahallintaan säh-köpostilla osoitteeseen **YHT Toimitilat isännöinti (toimitilat.isannointi@vantaa.fi) viimeis-tään 7.3.2025**. Yhteyshenkilöinä toimivat alueisännöitsijät, heidät tavoittaa edellä mainitusta yhteissähköpostista.

Toimialojen ilmoittamien tietojen perusteella tilahallinta tekee tarvittavat korjaukset ja laskee sisäiset vuokrat Optimaze-järjestelmässä. Talousohjaus lataa sisäiset vuokrat tilille 905800 tilahallinnan toimittaman aineiston perusteella toukokuussa 2025.

Toimialojen vastuuhenkilöille on tilattu henkilökohtaiset tunnukset Optimaze-järjestelmään, jolla tiloja voi tarkastella pohjakuvaselaimen avulla. Rakennuskohtaisesta raportista ja Opti-maze-järjestelmän tunnuksista voi olla yhteydessä **YHT Toimitilat isännöinti (toimitilat.isannointi@vantaa.fi)**.

Talousohjaus huomioi sisäisten vuokrien muutoksen toimialojen kehukseen, joka on voimassa koko talousarviovuoden 2026. Talousarviovuoden aikana ilmenevistä poikkeuksista on oltava yhteydessä tilahallintaan sekä talousohjaukseen.

4.3.4 Projektien budjetointi ja seuranta

Vuonna 2024 päättyvien projektien sekä 2025 alkavien ja jatkavien projektien vaikutus talousarvioon tulee esitellä kaupunginjohtajan TA 2026 toimialakohtaisissa kehysneuvotteluissa. Projektit, joiden osalta talousarvion laadintavaiheessa on olemassa toteutus- tai rahoituspäätös tai, että päätöksen saaminen on todennäköistä, budjetoidaan niiden hankerahoitusta vastaavat tulot ja menot kokonaisuudessaan sisältäen omarahoitusosuuden.

Omarahoitteiset projektit, jotka päätetään käynnistää kesken talousarviovuoden, tulee pääsääntöisesti rahoittaa kuluvan vuoden käyttösuunnitelmasta.

Taloudellisesti merkittävistä projekteista, jotka päätetään toteuttaa ja joista saadaan rahoituspäätös vasta talousarviovuoden kuluessa, tulee sitovuustason ylittyessä tehdä määrärahamuutosesitys rahoituspäätösten mukaisesti loka-marraskuussa 2025.

Vuoden 2025 kevään aikana on projektien ohjeistusta täsmennetty yhdessä Elinvoimapalvelujen Projektitoimiston kanssa. Virkun ”Johtaminen / Projektien johtaminen” -osiossa on Vantaan projektimallin sivustot, jonne on tallennettu projektimalli, järjestelmän käyttöohjeet sekä hyödyllistä tietoa projektien hallinnoinnista Thinking Portfolio -projektisalkkujärjestelmässä.

<https://vantaa.sharepoint.com/sites/Projektitoimisto>

Vantaan kaupungin hankkeita ja projekteja hallinnoidaan projektisalkkujärjestelmässä. Järjestelmän käyttöoikeudet ja käyttöopastuksen saat: tilasto@vantaa.fi (Projektisalkun täyttäminen edellyttää projektipäällikköoikeuksia).

4.3.5 Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelmapoistot edellyttävät kunnalta poistosuunnitelman laatimista sekä erillistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden seuranta ja poistojen laskentajärjestelmän ylläpitämistä. Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luku § 4 mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto päättää suunnitelmapoistojen perusteet hyväksymisestä ja hyväksyy hyödyke- tai hyödykeryhmäkohtaiset poistosuunnitelmat sekä vahvistaa poistolaskennan pohjaksi pienhankintarajan.

Poistonalaisia investointeja ovat pysyvien vastaavien muiden hyödykkeiden kuin maa- ja vesialueiden ja sijoitusten hankinnat. Alle 10 000 euroa koskevat hankintamenot budjetoidaan käyttötalousmenoksi.

Taloussuunnitelman poistojen luotettava budjetointi edellyttää, että investoinnit suunnitellaan riittävällä tarkkuudella. Investointien pl. rakentamisinvestoinnit kuluvan vuoden ennuste syötetään taloussuunnittelujärjestelmässä investointien talousarvioon. Budjetoitavien tilausnumeroiden taakse on määritelty poistoajat, joihin laskenta perustuu. Suunniteltujen rakentamisinvestointien poistot laskettuvat Scudo -järjestelmästä saadun latausaineiston perusteella. Valmistuneista / päättyneistä investoinneista poistot lasketaan SAP ERP:istä poistosimulaatiolla suunnitelmavuosille 2026–2029.

Suunnitelmapoistot esitetään toimialan tuloslaskelmaosan poistot -rivillä sekä kaupungin tuloslaskelmissa. Toimialat eivät budjetoi poistoja, vaan järjestelmä laskee ne taseessa olevan käyttöomaisuuden osalta poistosimulaatiolla sekä suunniteltujen investointien osalta niiden käyttöönottoajan perusteella. Suunnitelman mukaiset poistot vaikuttavat kaupungin talousarvion- ja suunnitteluvuosien tilikauden tulokseen sekä tuloslaskelmasta laskettaviin tunnuslukuihin sekä muuhun taloussuunnitelman valmisteluun.

4.3.6 Arvonlisävero

Tavaroiden ja palveluiden hankintamenot budjetoidaan pääsääntöisesti arvonlisäverottomin hinnoin. Kunta saa viiden prosentin suuruisen laskennallisen palautuksen arvonlisäverolain 130 §:ssä tarkoitetuista verottomista terveyden- ja sairaudenhoitoon sekä sosiaalihuoltoon liittyvistä hankinnoista sekä tällaisen toiminnan harjoittajalle myönnetystä avustuksesta.

Talousarvioon sisältyvät menot, joiden vähennysoikeutta on rajoitettu, esimerkiksi edustusmenot, tulee budjetoida arvonlisäveroineen. Henkilökunnan valvonta-ateriat budjetoidaan arvonlisäveroineen ulkoiselle tilille 441084 Ateriapalveluostot. Ne myös kirjataan suoraan toimialalle alv-koodilla 00. Valvonta-ateriat säilyvät kuitenkin palkkakirjanpidon ajossa.

Rakentamispalvelujen käänteinen arvonlisävero ei aiheuta poikkeuksia budjetointiin. Talouspalvelukeskus on laatinut erillisen ohjeen kaupunkiympäristön toimialalle rakentamispalveluja koskevien ostolaskujen käsittelystä.

4.3.7 Taloussuunnitelmavuosien 2027–2029 budjetointi

Toimialojen ja kaupunginjohtajan väliset kehysneuvottelut pidettiin huhtikuussa 2025. Talousarviovuoden 2026 alustavat määrärahat ja tuloarviot toimitettiin toimialoille 7.5.2025 ja lopullisesta kehyksestä päätetään kaupunginhallituksessa 2.6.2025.

Suunnitelmavuosien 2027–2029 valmistelu perustuu valmisteilla olevaan valtuustokauden strategiaan 2026–2029, valtuustosopimukseen sekä tulojen ja menojen rakennetarkasteluun. Talousohjaus laskettaa suunnitelmavuosille kehyksen mukaiset korotukset kaikille toimialoille sekä tekee muut tarvittavat muutokset suunnitelmavuosille. Suunnitelmavuosien budjetointi lasketaan talousohjauksessa sovitun korotuksen mukaisesti ja hyväksytyt poikkeukset huomioiden.

4.3.8 Toimialojen taloussuunnitelmien tarkistaminen

Sisäiset erät budjetoidaan niille varatuille tulo- ja menotileille. Sisäiset suoritteet laskutetaan ennalta sovittuun hintaan ja ostaja voi vaikuttaa laskutettavien suoritteiden määrään. Sisäisten erien budjetointi tulee perustua myyjän ja ostajan väliseen sopimukseen kaupungin toimialojen välillä. Sisäisten tulojen ja menojen on oltava kaupunkitasolla yhtä suuret ja niiden budjetoinnissa tulee olla huolellinen. Määrärahat ja tuloarviot voi syöttää järjestelmään vain kustannuspaikka- ja tilitasolla. Oikean sisäisen tilin voi tarkistaa voimassa olevasta tililuettelosta.

Sisäisille tileille ei saa kirjata menoja, jotka ovat ulkoista ostoa. Kustannuksia ei jaeta sisäisellä laskutuksella, laskut joko tiliöidään useammalle kustannuspaikalle tai maksavan yksikön menoa oikaistaan muistiotositteella jälkikäteen.

Toimialan tulee tarkistaa SAP suunnittelujärjestelmästä:

- Ettei lakkautetuilla tulosityksiköillä ole lukuja talousarviossa.
- Sisäiset tulot ja menot perustuvat ostajan ja myyjän välisiin sopimuksiin, jolloin ne ovat molempien osapuolien tiedossa oikean suuruisina.
- Investointien tulosityksiköille ei ole jäänyt henkilöstömenoja.
- Investointien pl. rakentaminen budjetoidaan suunnitelmavuosien 2026–2029. Sen lisäksi järjestelmään tallennetaan kohteelle kuluva vuoden talousarvio tai ennuste, jotta suunnitelmanmukaiset poistot laskettuvat oikean tasoisina.
- Apulaiskaupunginjohtajan budjettiesitys lautakunnalle on hyväksytyn kehyksen mukainen sisältäen kaupunginjohtajan ja toimialan välisissä neuvotteluissa sovitut muutokset.

4.4 Investoinnit

Investointiosassa valtuusto käsittelee määrärahat hankeryhmäkohtaisesti, voimassa olevien sitovuustasojen mukaisesti. Investoinnit esitetään taloussuunnitelmakaudelle 2026–2029.

Rakentamisinvestoinnit ladataan SAP:iin Scudosta tuotetun aineiston perusteella suunnitelmavuosille 2026–2029 sekä kuluvaan vuoteen 2025 talousarvion mukaisesti. Liitetietona esitetään rakentamisinvestoinnit kymmenelle vuodelle. Muut investointien hankeryhmät syötetään suoraan SAP-järjestelmään ja ne esitetään suunnitelmavuosille 2026–2029 ja arvioidaan kuluvaan vuoteen 2025 ennuste. Mikäli toimialalla on tiedossa hankkeelle tulevasta valtionosuudesta tai muun rahoittajan avustus tulee ne myös budjetoida esityksiin.

Taloussuunnitelman 2026–2029 rakentamisinvestointien määrärahat ja tuloarviot määritetään alustavasti hankejohtoryhmässä huhtikuussa ja kaupunginhallitus päättää kehiksestä 2.6.2025.

4.4.1 Investointiosan hankeryhmät

Irtain omaisuus

Pysyillä vastaavilla (aiemmin käyttöomaisuus) tarkoitetaan jatkuvasti useana tilikautena tuloa tuottavia hyödykkeitä, koneita ja kalustoa sekä ICT-ohjelmistoja. Hankintoihin käytetään investointiosan irtaimistomäärärahaa tai aineettoman omaisuuden määrärahaa. Investointimäärärahan pienhankintaraja on 10 000 euroa. Laitteen asennus kuuluu hankintameno. Laitteen käytön koulutus ei kuitenkaan ole investointia.

Ensikertainen kalustaminen on irtainta omaisuutta, joka hankitaan kohteen uudisrakentamisen tai perusparantamisen yhteydessä. Ensikertainen kalustaminen käsitellään yhtenä pysyvien vastaavien kohteena, vaikka sen hankinta kertyisi pidemmällä aikavälillä ja useammista pienemmistä hankinnoista. Lisähankinnat ensikertaiseen kalustamiseen ovat käyttötalousmenoja. Ensikertaisen kalustamisen suunnitelman mukainen poistolaskenta alkaa, kun koko kalustaminen on valmis.

Toimialan irtaimen omaisuuden hankintaesitykset toimitetaan talousohjaukseen toimialan budjettineuvottelumateriaalien yhteydessä.

Aineeton omaisuus

Aineettoman omaisuuden investoinnit suunnitellaan vuosille 2026–2029. Tietohallinto luo toimialojen esityksistä tuottavuuspriorisointiin pohjautuvan esityksen uudeksi investointiohjelmaksi. Aineettoman omaisuuden budjetointivastuu on tietohallinnossa ja määrärahat budjetoidaan kohdetasolla (sisäinen tilaus).

Osakkeet ja osuudet

Osakkeiden ja osuuksien budjetointivastuu on keskitetty talousohjaukseen.

Rakentaminen

Kiinteistöt ja tilat -palvelualue vastaa uudisrakentamisen, korjausrakentamisen ja vuokra- ja osaketilojen muutostöiden budjetoinnista investointiosaan kohdetasolla (sisäinen tilaus).

Kiinteä omaisuus ja julkinen käyttöomaisuus

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kiinteän omaisuuden sekä julkisen käyttöomaisuuden hankeryhmien budjetoinnista.

4.4.2 Toimitilainvestointien valmistelu

Vantaan uusi investointimalli tulee jatkossa ohjamaan ennakoiden ja kestävästi Vantaan kasvun suuntia. Investointiohjelmista päätetään kuten ennenkin, mutta ohjelmat ovat valmisteluvaiheessa nykyistä paremmin synkronoitu ja muodostavat selkeämmän kokonaisuuden. Jatkossa yhteensovittamme nykyistä vahvemmin maankäytön suunnittelun, infrainvestointien, talonrakennusinvestointien, palveluverkon kehittämistarpeiden ja talousohjauksen prosessit.

Uuden investointimallin valmistelu on kesken ja sen vuoksi toimialoilta ei pyydetä muutosesityksiä voimassa olevaan investointiohjelmaan perinteisen ohjekirjeen mukaisesti, vaan tarkoitus on perustaa investointiesitykset jatkossa investointimalliin.

Talousohjaus on kutsunut toimialat palveluverkkoihin liittyviin alueellisiin workshop-tilaisuuksiin. Niiden yhteydessä keskustellaan hankkeiden priorisoimisesta ja investointisuunnitelman sovittamisesta talousohjauksen antamaan investointikehykseen. Talousohjaus on ohjeistanut ja aikatauluttanut workshop-tilaisuudet.

Tarkastelu tehdään kaupunginvaltuuston 18.11.2024 hyväksymän toimitilainvestointiohjelman pohjalta. Tällöin toimialoilla on mahdollisuus tehdä hanke-esitykset uusista korjaus- ja muutostyötarpeista seuraavan 10 vuoden jaksolla talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2026–2029 investointiohjelman esitystä varten. Uusia uudisrakennushanke-esityksiä ei tehdä. Uudisrakentamisen ohjelma tarkistetaan hankekohtaisten kustannusennusteiden ja tiedossa olevien aikataulumuutosten perusteella.

Investointiohjelmaan ei enää sisällytetä hyvinvointialueen hankkeita, mutta korjaus- ja muutostarpeista voidaan tehdä esityksiä hyvinvointialuetta palveleviin kaupungin omistamiin kiinteistöihin. Konserniyhtiöiltä ja muualta vuokraamiin tiloihin liittyvät hyvinvointialueen esitykset tulee osoittaa ko. kiinteistön omistajataholle.

Esitykset luokitellaan kahteen investointihankeryhmään:

- uudisrakennusinvestoinnit tai vastaavien uusien vuokratila- /osaketilojen hankinta
- Korjausrakennusinvestoinnit sisältäen korjaus- ja muutostyöt kaupungin kokonaan omistamissa toimitilarakennuksissa tai niiden piha-alueilla sekä kaupungin hallinnoimissa vuokra- ja osaketiloissa tai niihin liittyvillä piha-alueilla.

Tulevassa uudessa kaupunkistrategiassa tullaan todennäköisesti asettamaan menokatto kaupungin investoinneille sekä lainakannalle.

Toimitilajohtaminen kokoa uuden investointiohjelman esityksen alueellisten workshop-tilaisuuksien pohjalta. Toimialat käsittelevät investointiohjelmaluonnoksen omissa johtoryhmissään. Hankejohtoryhmä vertailee tehtyä investointiohjelmaluonnosta sovittuun investointikehykseen, priorisoi hankkeita sekä valmistee 10-vuotisen investointiohjelman osana kaupunginjohtajan talousarvio- / taloussuunnitelmaesitystä kaupunginhallitukselle.

Vuosikorjaustyöesitykset vuodelle 2026 tehdään erikseen toimitettavan ohjeen mukaisesti kiinteistönhallinnan Granlund Manager-järjestelmään. Vuosikorjaustyöesitykset koskevat alle 10 000 euron korjaustöitä.

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026–2029 laaditaan talousohjauksen antaman aikataulun ja ohjeistuksen mukaisesti.

Lisätietoja antavat:

- tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius
- hankeohjelmoija Petri Kokkonen
- pihavastaava Marika Suotula (pihat)
- keittiöasiantuntija Tarja Aaltola (keittiölaitteet)

4.5 ICT-investointien ja tietohallinnon käyttötalouden talousarvion valmistelu

Tietohallinto esittää keskitetysti määrärahat palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvien suunnitelmien sekä toimialojen toimittamien esitysten perusteella.

Jotta tietohallinto voi tehdä talousarvioesityksen tarvittavista määrärahoista vuodelle 2026, toimialojen on toimitettava sille hanke-ehdotukset ja käyttötalousarviot. Toimialat priorisoivat hanke-ehdotuksensa tietohallinnon digisuunnitelmien pohjalta, toimialan asiakkuus- ja kehityspäälliköiden johdolla viimeistään 28.2.2025. Samassa yhteydessä on toimitettava käyttötalousarviot uusista toimipisteistä, laitteista ja tietoliikenteestä. Tätä ennen hanke-ehdotukset ja niihin liittyvät käyttötalousarviot tulee käsitellä yhdessä tietohallinnon ICT-asiakkuus- ja kehityspäälliköiden kanssa. Samassa yhteydessä osapuolien on käytävä läpi ja päivitettävä olemassa olevat viime vuoden ehdotukset Thinking Portfolio projektisalkkuohjelmaan.

4.5.1 ICT-investoinnit

Toimialan talous- ja hallintojohtajan / yhteisten palveluiden päällikön sekä tarvittaessa johtoryhmän hyväksymien hanke-ehdotusten pohjalta tietohallinnon kehityspäällikkö yhdessä toimialan kanssa täyttää ideasalkkuun ideoiden esittelyt. Muista kuin lakisääteisistä hanke-ehdotuksista kehityspäällikkö täyttää yhteistyössä toimialan kanssa kustannushyötylaskelman. Investointiesityksestä täytetään tarkempi hyötyjenhallinta-arvio, mikäli kehityskohteen ensisijainen hyötytavoite on kustannustason pienentäminen.

Ideoiden priorisointi tehdään priorisointi-excelissä. Asiakkuus- ja kehityspäällikkö tarkastavat ja tarvittaessa päivittävät Thinking Portfoliossa jo olevat hanke-ehdotukset. Aiemmin esitetyt ideat ja kustannushyötylaskelmat löytyvät Thinking Portfoliosta, tarvittaessa tietohallinnon asiakkuus-, kehitys- tai palvelupäälliköt auttavat toimialaa.

Vuoden 2026 TAE-käsittelyssä tullaan painottamaan kaupungin strategiassa määriteltyä Digitaalista siirtymää. Digitaalisen siirtymään alakohdat ovat kuntalaisten sähköisten palveluiden lisääminen ja sisäisten prosessien automatisointi.

Investointiehdotusten käsittelyssä on edelleen vahva painotus kustannushyötytarkastelulla. Investointiehdotuksilla, joilla havaitaan saatavan selkeitä kustannussäästöjä, on parhaat mahdollisuudet hyväksyntään.

Toimialojen tulee lunastaa päättyneiden investointien osalta kustannushyötylaskelmissaan ilmoittamansa hyödyt. Hankkeen aikaiset koulutuskulut (pääkäyttäjä- ja loppukäyttäjäkoulutukset) ovat käyttötalousmenoa, johon toimialojen tulee varautua.

Tietohallinto luo toimialojen esityksistä päivitetyn esityksen uudeksi investointiohjelmaksi.

4.5.2 ICT-käyttötalous

Käyttötalouteen liittyviä kustannuksia ovat mm. työasemiin liittyvät hankinta- ja leasing-kulut, lisenssit, tietojärjestelmien ylläpito- ja käyttökulut sekä tietoliikennekulut. Investointeihin liittyvät käyttötalousarviot tulee dokumentoida ideasalkkuun.

Toimialojen on ilmoitettava <https://link.webropolsurveys.com/S/0CDF093585015A33> IT-kuluihin (käyttötalous) liittyvistä tarpeista:

- Toimipisteissä tapahtuvat muutokset (uusi toimipiste, toimipisteiden laajennukset, suuret remontit)
- Muutokset henkilömäärissä

- Lisäykset tietojärjestelmien ja/tai ohjelmistojen käyttäjämäärissä (lisenssitarpeet)
- Päätelaitteisiin liittyvät tarpeet

Jos toimialalle on budjetoitu rahaa tietojärjestelmähankintaan, budjetti tulisi siirtää osaksi tietohallinnon budjettia. Tavoitteena on, että kaikki ICT-hankinnat menevät tietohallinnon budjetista, jotta hankinnat ovat kaupunkitasoisesti tiedossa ja seurattavissa.

Huom! Tietohallinto sitoutuu ajoissa ilmoitettuihin ja sovittuihin muutoksiin, mikäli tietohallinnon käyttötalousvaikutukset huomioidaan. Muussa tapauksessa palvelutasoa ja rahoitusta ei voida luvata.

Toimialojen tulee itse varautua omassa talousarviossaan seuraaviin käyttötalouskuluihin:

- AV-laitteiston kulut (esim. kokoustilat)
- Toimialan erikoislaitteistojen kulut (esim. erityisvalmisteiset kannettavat)
- Mobiili- ja tablettipäätelaitteista aiheutuvat hankintakulut (hankkiminen yhteistyössä tietohallinnon kanssa)
- Mobiililiittymien kulut
- Yksittäisissä työasemissa tai vain joissakin yksiköissä käytössä olevat ohjelmat (esim. Adobe-julkaisu- ja kuvankäsittelyohjelmat, koulujen opetusohjelmat)
- Tulostuskustannukset osana pilvitulostusratkaisua
- IT-tarvikkeet: näytöt, näppäimistöt, telakat, kuulokkeet, hiiret ja laukut
- Palauttamatta jääneet tai kadonneet leasing-laitteet
- Tietopalvelujen käyttökulut (esim. Trafin ajoneuvorekisteri, asiakastieto.fi)
- Tietotekniikan käyttöön ja tietojärjestelmähankkeisiin liittyvät koulutuskulut ja ohjelmien koulutuskulut
- ACE-puhelinjärjestelmän budjetoinnin ohjeistaa kuntalaispalvelut

4.5.3 Tukea valmisteluun ICT-asiakkuus- / kehitys- / palvelupäälliköiltä

- Kasvatuksen ja oppimisen toimiala: Laura Invenius, Lotta Sandholm, Jukka Sorsa, Päivi Tuohimäki
- Kaupunkikulttuurin toimiala: Kristiina Ahtiainen, Tuulia Haikarainen
- Kaupunkiympäristön toimiala: Taina Lampi, Juha Alho, Esa Suoranta
- Konsernijohdon ja elinvoiman toimiala
 - o Kuntademokratia, Hankinta, Sisäinen tarkastus: Kristiina Ahtiainen, Juha Alho, Teemu Peltonen
 - o Henkilöstö- ja konsernipalvelut: Kristiina Ahtiainen, Minna Vierula, Teemu Peltonen
 - o Talous ja strategia: Jarkko Karjalainen, Minna Vierula, Eriikka Ralli, Heikki Laukkanen
 - o Työllisyys- ja kotoutumispalvelut, Elinvoimapaalvelut: Taina Lampi, Minna Vierula, Teemu Peltonen
 - o Viestintä: Laura Invenius, Pekka Laitinen, Heikki Laukkanen

5 Konserni kunnan talousarviossa

Kuntalain (410/2015) 14 §:ssä korostetaan valtuuston asemaa ja kokonaisvastuuta kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa kuntastrategiasta, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kunnan toimintaan kuuluu 6 §:n tarkoitetuin tavoin kaikki toiminta, jossa kunta on mukana. Kunnan oman organisaation lisäksi strategias-
sa on arvioitava pitkän aikavälin tavoitteita koko kuntakonsernissa, kuntien yhteistoimin-
nassa sekä sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvassa toiminnassa.

Valtuusto vastaa kunnan strategisesta päätöksenteosta, koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan omistaja-
ohjauksesta. Omistajaohjauksella ja konserniohjeilla on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön hallituksessa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kuntalain tavoitteena on ollut luoda kokonaisvaltainen näkökulma kunnan toimintaan, jolloin taloudellisen tilanteen arvioimisessa tulisi näkyä peruskunnan talouden lisäksi selkeästi myös kunnan toiminta ja vastuut kuntakonsernina ja kuntayhtymissä.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

5.1 Konsernin vastuut ja velvoitteet

Koska valtuuston tulee talousarviota hyväksyessä ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet, liitetään talousarvioon ja -suunnitelmaan 2026–2029 luku Kuntakonserni 2026–2029. Luvussa esitetään:

1. Konsernirakenne 31.8.2025 sekä erilaiset järjestelyt ja konsernirakenteen muutokset
2. Konsernirakenteeseen suunnitellut muutokset taloussuunnitelmakaudella 2026–2029
3. Konsernin investoinnit taloussuunnitelmakaudella 2026–2029

Investoinnit esitetään taulukkomuodossa. Taulukkoon sisällytetään kaupungin investoinnit yhteensä, merkittävien tytäryhteisöiden investoinnit yhteisöittäin, muiden tytäryhteisöjen investoinnit yhteensä sekä kuntayhtymien investoinnit TS 2026–2029 mukaisesti. Luvut esitetään omistuosuuksien mukaisena osuutena yhteisön investoinneista (konsernitilinpäätöksen mukaisesti). Taulukossa tulee olla sarakkeet TP2024, TA2025, TA2026, TS2027, TS2028, TS 2029.

4. Kaupungin ja tytäryhteisöjen lainakannankehitys taloussuunnitelmakaudella 2026–2029

Lainakanta esitetään taulukkomuodossa. Taulukkoon sisällytetään kaupungin lainakanta, merkittävien tytäryhteisöjen lainakanta yhteisöittäin, muiden tytäryhteisöjen lainakanta yhteensä sekä kuntayhtymien lainakanta TS 2026–2029 mukaisesti. Luvut esitetään omistuosuuksien mukaisena osuutena yhteisön lainakannasta (konsernitilinpäätöksen mukaisesti). Taulukossa tulee olla sarakkeet TP2024, TA2025, TA2026, TS2027, TS2028, TS 2029.

5. Konserniyhteisöille myönnetty ja suunnitellut takaukset tekstinä sekä taulukkona.

5.2 Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto voi asettaa tavoitteita konsernijohtolle koskien tytäryhteisöjen toiminnan ohjausta ja valvontaa. Vastaavaa menettelyä sovelletaan myös kuntayhtymän ja liikelaitoskuntayhtymän konserniohjauksessa.

Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta ja toimintaedellytyksiä tai palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita taikka pääoman tuottovaatimuksia. Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kunnan voimassa olevaan talousarvioon ja -suunnitelmaan. Tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuosisikatsausten yhteydessä.

Kaupungin konserniohjaus ja -valvonta valmistelee tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet osaksi Vantaan kaupungin taloussuunnitelmaa 2026–2029. Kaupunginhallituksen konsernijaoston tehtävänä on tehdä esityksiä ja antaa toimintaohjeita kaupunkikonsernin yhteisöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista. Tavoitteiden yhteydessä esitetään myös merkittävien yhteisöjen investointiohjelman sisältö. Tavoitteet tulee valmistella talousarvioneuvotteluihin mennessä.

Kaupungin konserniohjaus ja -valvonta laatii konsernirakenteen kuvauksen, muutokset konsernirakenteessa sekä taulukot kuntakonsernin investoinneista, lainakannan muutoksista sekä takauksista.

Merkittävimpiä tytäryhteisöjä koskevat tavoitteet ja investoinnit esitellään Kaupunginvaltuuston iltakoulussa 18.9.2025.

6 Budjetointijärjestelmä

6.1 Järjestelmän rakenne

Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan SAP BW4/HANA-budjetointijärjestelmässä. Budjetointijärjestelmä sisältää henkilöstömenosuunnittelun, muun käyttötalouden suunnittelun, investointisuunnittelun sekä rahoituserien suunnittelun.

Toimialat budjetoivat ainoastaan talousarviovuotta koskevat luvut. Talousohjaus laskettaa järjestelmään jatkovuosille kehyksen mukaisesti sovitut korotukset.

Suunnitteluhierarkia koostuu seuraavista tasoista:

- yritys (esim. Vantaan kaupunki, Vahinkorahasto, Kiinteistörahasto, Lasten ja nuorten juhlarahasto)
- toimiala (esim. Kasvatuksen ja oppimisen toimiala)
- palvelualue (esim. Varhaiskasvatus)
- tulosityksikköryhmät (toimialojen määrittelemä)
- tulosityksikkö, taso, jolle budjetoidaan

Investoinnit budjetoidaan koko suunnitelmakaudelle. Rakentamisinvestoinnit ladataan Scudo-järjestelmästä laaditun aineiston pohjalta.

Järjestelmässä laadinta etenee koko kaupungissa samassa aikataulussa ja sitä hallinnoidaan talousohjauksen pääkäyttäjän toimesta. Koko järjestelmässä käyttöoikeuksia on noin 30. Suunnittelijoiden käyttöoikeudet rajataan toimiala / palvelualue-tasoisesti. Käyttöoikeudet rajataan investointeihin vastaavalla tavalla. Talousohjauksen pääkäyttäjä päivittää järjestelmään henkilöstömenojen suunnittelua varten henkilösivukulujen ja lomarahan prosentit.

6.1.1 Talousarvion laadinta SAP-järjestelmässä

Talousohjaus avaa uuden budjettiversion suunnittelukauden pohjaksi. Ennen kuin toimialat aloittavat talousarvion lukujen syötön järjestelmään talousohjaus tekee seuraavat toimenpiteet:

Keskitetysti talousohjauksesta ladataan

- budjetoidut toimet henkilöstömenosuunnittelun pohjaksi
- sisäiset vuokrat niiden tarkistuksen jälkeen.

Talousarvion ja käyttösuunnitelman päätöstatot (lautakuntapäätös, kj, kh, kv) hallitaan keskitetysti talousohjauksesta. Lautakuntapäätös tehdään sen jälkeen, kun kaikki lautakunnat ovat käsitelleet talousarvion.

Talousohjaus kopioi talousarvion käyttösuunnitelman pohjaksi keskitetysti kaikille toimialoille ja rahastoille. Toimialat tekevät käyttösuunnitelmaan tarkennukset ja tallentavat ne järjestelmään.

Talousohjaus järjestää eri talousarvioprosessin vaiheissa toimialojen käyttäjille Teams-tilaisuuksia prosessin etenemiseksi ja järjestelmän käyttöä varten.

6.1.2 Henkilöstömenosuunnittelun tiedot

Henkilöstömenot budjetoidaan pääosin budjetoitujen toimien kautta. Lähdejärjestelmän toimii Hertta palkanlaskentajärjestelmä. Talousohjaus lataa budjetoidut toimet talousarviota 2026 varten kesäkuun 2025 alkupuolella. Talousohjaus järjestää toimialojen budjetoijille erikseen Teams -tilaisuuden, jossa käydään läpi budjetointi SAP-järjestelmässä ja varmistetaan, että budjetoidut toimet on saatu ladattua järjestelmään.

6.2 Suunnitteluhierarkian ylläpito

Talousarvion laadinnassa käytetään Suunnitteluhierarkiaa ja sen ylläpidosta vastaa talouspalvelut. Kustannuspaikka tai tulosityksikkösolmumuutokset tilataan oheisesta linkistä avautuvalla kustannuspaikkahakemuksella: [Kustannuspaikkahakemus](#).

Toimialojen tulee huomioida, että ennen seuraavan talousarvion laadintaa suunnitteluhierarkian tulisi olla kunnossa SAP järjestelmässä.

Suurimmista muutoksista on oltava etukäteen yhteydessä talousohjaukseen ja talouspalveluihin, jotta hierarkiamuutosten toteutus etenee ripeästi.

Kaupungin tilikarttaa koskevat muutokset ja päivitykset hoidetaan talouspalveluissa.

7 Liitteet

- Liite 1 Taloussuunnitelman 2026–2029 ja sitovien tavoitteiden laadintaprosessin aikataulu
- Liite 2 Sukupuolitietoisien budjetoinnin laadinta talousarviossa 2026
- Liite 3 Mallitekstipohjat toimiala ja tehtäväalue yhteensä 2026